

ISZAN TOL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁR
A kiadásoktól elvonva.
Egy évre 10 k.
Félévre 5 k.
Három hónapra 3 k.
Egy hónapra 1 k.
Egy évre 10 k.
Félévre 5 k.
Három hónapra 3 k.
Egy hónapra 1 k.
Egy évre 10 k.
Félévre 5 k.
Három hónapra 3 k.
Egy hónapra 1 k.

Megjelenik minden pap, a kivétel az ünnepi napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilgyi Dezső u. 6.
A szerkesztőség kéziratok elfogadására vagy megváradásra nem vállal felelősséget.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 70. szám. Nagyvárad Szombat, 1916 március 25.

A hercegprimás a római kérdéstről és a magyar nemzet keleti missziójáról.

Csernoch János beszéde a Szent István Társulat közgyűlésén.

A Szent István Társulat legutóbbi közgyűlésén, az orosz és az osztrák-magyar hadseregnek Magyarország határán vívott küzdelme kötötte le figyelmünket. Foglalkoztunk az orosz veszedelmekkel magyar nemzeti és katolikus nézőpontból és hangoztattuk a magyarországi rutének védelmének, a magyar hazához és a katolikus egyházhoz való erős kapcsolását. Azóta Isten kegyelméből a harctéren döntő sikereket értünk el. Alkalmunk volt kulturális és vallási téren előkészíteni és részben meg is tenni azokat az intézkedéseket, amelyek Oroszország terjeszkedő vágyának gátat vetnek.

A római kérdés.

A múlt közgyűlés óta folyton tartó világháború, mint hatalmas földrengés, sok mindent eltemetett a mélységekből pihent kérdéseket vetett a felszínre. Mióta a pápai világi uralmától megfosztották és a vatikáni fogságra kárhoztatták, a római kérdés ugyan állandóan foglalkoztatta az elméket, de a kérdés az idők folyamán sokak szemében elvesztette akut jellegét, a megoldása a bizonytalanság sűrű ködébe burkolódzott. Amint azonban 1915 pünkösdi vasárnapján a hitszegő Olaszország megüzente nekünk a háborút, a római kérdés ismét homlokterbe lépett. Bebizonyosodott, hogy a pápa szabadságának és szuverén állásának biztosítékai elégtelenek, viszont a népek nagy harcában elemi erővel utat tört az igazság, hogy politikai és kulturális szempontból is szükséges egy feltétlenül semleges és független, biztos erkölcsi alapon nyugvó világhatalom.

Jól tudjuk, hogy a pápa a háborút viselő keresztény nemzetek gyűlölködését a saját helyzetének felpanaszolásával szítani nem akarja, s nem óhajtja ügyét a gyilkoló fegyverek döntésére bízni, hogy a kiontott vérből fakadjon az ő szabadsága, amelyet az igazság erejének kell mehozni. Az ő

pártatlansága és semlegessége, részrehajlatlan atyai szíve most csak a békét, a szenvedések enyhítését célozza. A béke hirdetését és a vigasztalás evangéliumát összes hívei, a földkerekség minden jóakaratu népei szívesen hallgatják. Mert, mikor annyi érdek és érzés elválaszt minket, már csak a közös szenvedés egyesít, s így a szenvedők vigasztalójában közös atyánkat tiszteljük.

Ezt az atyai hivatását teljesíti most Krisztus földi helytartója. De mi, akik a háborúba ugyis belesodortunk s azt kénytelenek vagyunk létfontosságunk érdekében a végső győzelemig folytatni, nem szününk meg a Szent-anya helyzetének rendezését sürgetni s azt a reményünket hangoztatni, hogy a háborúból való kibontakozás a római kérdés megoldását is meghozza. Nem vagyunk rá hivatva, hogy a megoldás módjait fejtegetsük. Az Apostoli Szentzsák maga fogja a megoldás lehetőségének határait megszabni, amikor arra az idő elérkezik. A világ katolikusainak csak az a kötelessége, hogy a hatalmak képviselőinek figyelmét az egyház nyílt sérelmére felhívják, bennük a Szent-anya iránt tartozó kötelesség lelkiismeretét ébren tartásuk s tiltakozásuk olyan előzetes állásfoglalások ellen, amelyek a római kérdést a nagy világbékétárgyalás problémáiból kizárni akarják.

A keleti missziók.

A mint a délkeleti hadszíntéren elért sikerek a Kelet kapuját előttünk megnyitották, figyelmünk a Kelet felé terelődött. Mint hű szövetségeseink, Törökországot minden erőnkkel támogatjuk, hogy ellenségein győzedelmeskedjék, állami és nemzeti megszilárdulását elérje, de mint katolikusok fölismertjük azt a nagy kötelességünket is, hogy az egyháznak jogait megvédelmezzük és két övszred hatalmas erőfeszítésének gyümölcsét veszni ne engedjük. A Kelet az

egyház bölcsője, idők folyamán missziós terület lett, a hol a katolikus hívek elszórtan laknak. Törökországban éppen a latin katolikusok vannak legkevésbé, számuk 50.000-nél alig több. Számosabbak a különféle szektáru egyesült katolikusok. A háború előtt Elő Ázsiában körülbelül 100 latin és 2000 görög pap tartózkodott.

A szoroson vett lelkispiratori működésen kívül az egyház látta el az iskolákat és a karitatív intézményeket. Leginkább a francia és az olasz katolikusok fejtették ki nagy tevékenységet és hoztak áldozatokat. Az előbbieknél 600 iskolájuk volt 100.000 növendékkel, az utóbbiaknak vagy 200 iskolájuk. Utóbbi időben igen jelentékeny szerepet tölthettek be a német misszionáriusok is. A magyarok összes tevékenysége kimerült abban az évi 10-15 000 korona adományban, amelyet a Szentiszr órénék juttattak s abban a 6000-7000 koronában a mellyel a jeruzsálemi osztrák és magyar zárándokház fenntartásához hozzájárultak. A mint a világháború kitört és Törökország hadiállapotba került Franciaországgal és Olaszországgal, a keleti katolikus missziók válságos helyzetbe jutottak. A francia protektorátus elvesztette jelentőségét, a francia és olasz alattvalóknak el kellett hagyniuk Törökországot. Így a hitközségek pap nélkül, az iskolák tanítók nélkül maradtak. Pusztulás és elhagyatottság uralkodik mindenütt az ősi egyházak helyén.

A halhatatlan lelkek érdeke tiltja, hogy a mostani harcban ellenségeinknek — a franciáknak és az olaszoknak — vesztességét a keleti missziókban akár egykedvűen, akár örömmel tudomásul vegyük, hanem kötelez minket, hogy az egyház vezendő állomását megmentsük s más munkásokat küldjünk azok helyébe, akiknek onnan távoznunk kell. Nem célnak idegen jószágot lopva elfoglalni, vagy másokat jogtalanul kitűnti, hanem egyetértően a Szentzsékkal az egyház szolgálataira kívánunk lenni. A történelem előtt felelősek vagyunk mi, a törökökkel szövetséges államok katolikusai, ha tétlenül nézük a pusztulást. Belátták ezt a német katolikusok, akik sajátuk szíveskedésével és praktikus érzékével már munkához láttak. Nem maradhatnak el a magyar katolikusok sem, akik földrajzi fekvésükkel és felfelé

Csak azoknak a cigarettázóknak,
MÓDEANO-clubspecialité szivarokhoz tartozik.

és minden helyen benne van a csomagban a gyűjtő kártya

Főraktár: Heller és Seidmann uraknál Nagyváradon.

keletre fordítva a Törökországban való munkára készen állva hivatottak. A magyar missziós munkában a magyar katolikusok alig vett részt. Most azonban nem szabad tovább késlekednünk. Ha közgazdasági téren már most a dúló harcok idején kezdünk az érintkezést Törökországgal, akkor az egyház követelne is meg kell tudniuk, mert a misszionáriusok rendszeresen meg kellik a gazdasági kapcsolatot megteremtőt, sőt azok utját előkészítik.

Diplomáciánknak bizonyára sikerülni fog Törökországgal megértetni, hogy a közép-ponti államok misszionáriusainak működése párhuzamosan fog haladni Törökország érdekeivel s hogy az általuk kifejtendő kulturális munka csak hasznára válik Törökországnak. Működésében áll Törökországnak, hogy a katolicizmus helyzetét miután önálló állam a Szentszékekkel rendezze, így kizárható minden politikai és nemzeti féltékenység. A katolikus missziók úgy a háború alatt, mint különösen ez után a legnagyobb készséggel akarják följárulni szolgálatukat úgy a szellemi, mint az anyagi művelődés terén. S Magyarország katolikusai is részt kérnek a munkában. A német és osztrák katolikusokkal testvéri szövetségben és külön is dolgozni akarunk. Gondoskodnunk kell oly nevelőintézetéről, ahol a magyar ifjak a missziós élethivatásra előkészülhetnek. Mivel a keleti missziók nem várhatnak az új nemzedék felnövekedésére, a mostani világi és szerzetes papság, valamint a női szerzetesek tagjai között is bizonyára jelentkeznek s örömmel állapítom meg, hogy már is jelentkeztek az apostoli utra. A német katolikusok kezdésére megindult missziós mozgalom már megteremtette nálunk is a maga gyümölcsét. Budapesten a mozgalom egységes irányítását a Szent László-Társulatra bíztuk, amelynek fáradhatatlan elnöke Várady L. Árpád kalocsai érsek ur.

Tekintetünket elsősorban a török birodalom fővárosára, Konstantinápolyra és a Szentföld központjára Jeruzsálemre vetettük, ahonnan a magyar katolikusok tevékenységének ki kell indulnia s ahol a megfelelő központokat kell létesítenünk. Konstantinápolyban az osztrák lazaristák Szent-György-intézetének mintájára magyar iskola, Jeruzsálemben pedig a Szent-István király által alapított magyar hospicium felújítása és ezzel kapcsolatban magyar biblikus intézet tervezetlik.

Mindkét intézetet a magyar Szent-Ferenc-rendre kívánjuk bízni, amely rend a keleti missziókban, különösen a Szentföldön eddig is nagy szerepet játszott. A Szent-Ferenc-rend örömmel vállalkozik a feladatra és már kijelölte az embereket, akik az utórs munkáját végzik. A hazai franciskánusoknak szentföldi kommisszáriusa a Szentföld szükségleteinek biztosítására külön egyesületet alapított Magyarországon, a Szent-Kereszt Hadseregét, amely évenként jelentékeny áldozatokat hozott. Van a társulatnak hivatalos lapja is.

Ezt a társulatot kívánjuk felhasználni arra, hogy a magyar katolikus társadalom lelkiismeretét felrasszuk és érdeklődését a missziókra irányítsuk. Azért a társulat a magyar püepöki kar és a Szent-László-Társulat védelme alá vétetik, lapja a Szent-

László-Társulatnak és a keleti misszióknak hivatalos lapja lesz. Amint a Szent-Kereszt Hadsereg és a magyar társadalom adományaiból összegyűjtött esztendő a magyarral természetesen keresztül juttatjuk az apostoli munka szent céljaira. Ezzel Magyarország kilép a névicséség hálygából, amely eddig tevékenységét takarta s mint ismert tényező működik a keleti misszió terén, a keresztény népek versenyében. S miután a Szent-László-Társulat tevékenységének köre ezáltal tetemesen bővül s az eddigieknél sokkal nagyobb anyagi eszközökre lesz szüksége, mindnyájunknak kötelessége a Szent-László-Társulatot ezen anyagi eszközöknek előteremtésében támogatni.

Misszionáriusainknak nemcsak lelkipásztori és tanítói hivatásuk van, hanem ők lesznek a magyarok és a törökök között a társadalmi, kulturális és gazdasági kapcsolatok hathatós tényezői is. Azért kiválóan fontos, hogy magyar jellegük kellően ki-domboríttassék. A legszebb reményekkel bocsátjuk keleti utjukra az első magyar misszionáriusokat turáni fajunk rokonaihoz s teljes lelkesedéssel szervezzük itthon az utánpótlás és az ellátás munkáját. Kiképezzük a Szent-Kereszt magyar hadseregét, amely a Szent-Keletnek lelki visszahódítására s a törökökkel a kulturális és gazdasági érintkezés élénkítésére vállalkozik. Céljaink békés és barátságosak s mindkét népnek érdekét és a vérel megpecsételt szövetségének megszilárdítását szolgálják. Ha nem is állatjuk magunkat túlságos reményekkel és a térítő munka nehézségeit könnyen számbavesszük, megbecsülhetetlen munkát végezhetnek a misszionáriusok a törökországi katolikus alattvalók és a háború után bevándorlók lelki gondozásával.

Törökországon kívül figyelmünk önként ráirányul Bulgáriára, Albániára s a Balkán egyéb népeire is. Bulgária hősi népe a mi különösen meleg rokonszenvünk tárgya. Ez a nép a nagy világháborúban nyíltan a központi hatalmak mellé állt. Velünk küzdött és küzd. Állásfoglalásának egyik indító oka volt a rokon magyarokhoz való ragaszkodása. Megdobban a szívünk, mikor erre a megindító tényre gondolunk. A bolgár nép megemlékezett a viszontagságos órákban a rokoni kötelekről, a közös óshazáról. Ezért soha sem szűnő hálával és szeretettel kell fizetnünk. Minden erőnkkel kell támogatnunk a sokat szenvedett, a monarchiához hűnek bizonyult albán nép kulturális haladását is. A részletes munkaprogramot a Szent-László-Társulat fogja kidolgozni s annak megvalósítását szorgalmazni. Ez a társulat a Szent-István-Társulat mellett a magyar katolicizmus egyik legfontosabb kultúrtevézője lesz. Eppen azért a mai napon a Szent-István-Társulat önzetlen örömmel üdvözli új egyenjogú testvérét s őt a magyar katolikusok különös jóindulatába és áldozatkész nagylelkűségébe ajánlja.

Nagy és szent hivatás vár reánk. Készüljünk lankadatlan szorgalommal, fogjunk össze testvéri érzéssel, imádkozzunk a Szentlélek jövetelét váró apostolok buzgóságával és figyeljük az időt, midőn az isteni Gondviselés ujsa inteni fog. Ezzel a kéréssel, ezzel a buzdítással nyitom meg a Szent-István-Társulat 1916. évi közgyűlését.

KURTZER ALBERT meghalt.

A Waldmann-szanatórium kényelmes ágyában halt meg a legöregebb nagyváradi ügyvédjelölt, miután egész életében a legszegényesebb szobákban lakott s rosszul élt. Pedig előkelő irodában dolgozott, Pally Lajosnál, igen jó fizetés mellett.

Apja, Kurtzer Simon a Mihelffy család gazdatisztje volt, latinul jól tudott. Mikor felvitte Kurtzer Albertet és Mihelffy Jenőt a premontreiek főgimnáziumába, latinul ajánlotta őket Várszelky Ármin figyelmébe.

Kurtzer elvégezte iskoláit, ügyvédjelölt lett, de ügyvéd sose lett. Mint ügyvédjelölt halt meg 56 éves korában. Eleinte Mihelffy Adolfaúl jelöltösködött. Azután Ehrlich Ignác irodájában dolgozott s tíz év óta Pally Lajos ügyeit intézte. Mindenhez értett, de különösen kereskedelmi ügyekben volt jártos. Pally Lajosnak jobb keze volt s utolsó napjáig is adta a szükséges felvilágosításokat az irodának az egyes ügyekről.

A pénzt szerette. Ezért dolgozott, koplalt, kúporgatott. Életének egész valóját a pénz szeretete töltötte be. Megvont magától mindent s askéta életet élt, hogy szaporítsa vagyonkáját. Nem Harpagon, hanem talán a Kornevillei Haragok Gaspard apója volt.

Weinberger malomtulajdonosról beszél, hogy a legnagyobb élvezete volt, mikor az Emilia malom zakatolását hallgathatta. A munka zaját. Kurtzer a pénz csengését tartotta a legnagyobb élvezetnek a világon s legénylakásában órákig elolvasta összegyűjtött pénzét, amelyet aztán bankba helyeztet el. Összesen 130.000 koronát gyűjtött össze, s ha koplalt, ez volt a mottója:

— Csak üres ne legyen a gyomor. Egyszer enni napjában elég.

Legjobb barátja, Goldberger Miksa dr. se tudta eltéríteni pénzügytől szenvedélyétől. Állandóan a szegényt játszotta s ismeretes, hogy egy kávésnál évekig kapott uzsonnát, kávéval kalácsossal, mert azt hitték, nincs mit ennie.

Gyomorhaj vett erőt rajta, a gyomorrák és a tuberkulózis leverték a lábáról. A Waldmann szanatóriumba vitte Mihelffy Jenő s ott pazar életmódra adta magát. Naponta többször evett a legjobbat, ami volt s a legdrágábbat. De ez se használt. Az éjjel meghalt. Vasárnap lesz a temetése.

A hagyatékot tegnap leltározta Mihelffy Adolf.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag **Farkas-féle hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

Szőlőgazdák figyelmébe!

Egyedül a „PERONOSZPOR“ helyettesíti a rézgálicot.

A „Peronoszpor“ évek óta használják a szőlőgazdák. A „Peronoszpor“ összetétele kitűnő eredményt mutatott föl. A legelőkelőbb szőlőbirtokosok ajánlják. Rengeteg elismerő levél és sürgöny bárkinek rendelkezésére állanak. Egy kiló „Peronoszpor“ kell 100 liter vízhez. Egy kiló „Peronoszpor“ ab Budapest 1 korona 50 fillér. Használati utasítással. Legkisebb szállitmányt 5 kilós csomagokban utánvét mellett szállít:

a „PERONOSZPOR“ Vezérképviselő Budapest, VII. Damjanich-u. 30.

Gróf Széchenyi Miklós püspök üdvözlése.

Tisztelgő küldöttség az egyházfejedelemtől.

Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyés püspöknek a vaskoronarenddel történt legmagasabb kitüntetés az egész egyházmegyében a legőszintébb örömet váltotta ki; de legközelebb érintette a legfelsőbb helyről jött elismerés az egyházmegye káptalanát és papságát s azokat az intézményeket, amelyek közvetlen szemlélik a kiváló főpásztor apostoli működését és azt a fenkölt gondolkozásból kisugárzó jótékony atyai gondoskodást, amely a kitüntetett egyházfejedelmet oly ékiesen jellemzi.

A nagy kitüntetés felett érzett öröm kifejezésül a székeskáptalan, az alsóbb papság, a szerzetes rendek, a kath. tanítói kar tagjai tegnap tisztelgtek a főpásztor előtt dr Bundala Mihály prelátus, prépost-kanonok vezetése alatt.

A tisztelgők lélekből fakadt éljenzéssel fogadták az egyházfejedelmet, akit Bundala Mihály prelátus a következő, éljenzéssel több szór megszakitott szép beszéddel üdvözölt:

Nagyméltóságú Püspök ur!

Kegyelmes urunk!

Ha körül tekint, örömsugárzó arccal lát itt maga előtt; mert az Atya megtiszteltetése a gyermekei is. A kitüntetések rendszeren meglepetések is szoktak lenni; ez esetben azonban a meglepetés csak Nagyméltóságod részén lehet; mert mi hódoló papsága és hívei — akik tanúi vagyunk és voltunk Nagyméltóságod nemes szíve ismételt és fejedelmi megnyilatkozásainak, akik tudjuk és látjuk, mennyit tesz és áldoz nemcsak saját egyházmegyéje kulturális és egyházi céljaira, hanem a reánk szakadt háboru számtalan sebesültje s egyéb áldozataiért, s főképen a Vörös-Kereszt egyesület terén és a feladott kárpáti falvak javáért; meg voltunk róla győződve, hogy ámbár Nagyméltóságod híven követve az élete vezérosságul választott Legszentebb Szív szerénységét, mert minden cselekedetével úgy jótékony-ságaival is csak az Isten dicsőségét s az emberiség javát kereste: fejedelmi tettei, amint föl vannak jegyezve a királyok királyi könyvében úgy nem maradhattak sokáig elrejtve jó királyunk előtt, aki számtalan bánata és keserve között, örömet és vigasztalását mások áldozatai, jótettei és érdemei szemlélése és elismerésében keresi; annál nagyobb tehát az örömünk, hogy vágyunk és óhajunk, sőt meggyőződésünk valóra vált. Megengedi azért Nagyméltóságod, hogy mindjárt a legelső alkalmat megragadjuk, hogy ezen örömünknek Nagyméltóságod előtt kifejezést is adjunk; mert hisz a megosztott

öröm kettős öröm! Azért amidőn kérjük Nagyméltóságodat, hogy hódolatunkat kegyesen fogadni méltóztassék: egyúttal kérjük a jó Istent: tartsa meg Nagyméltóságodat, hogy nemes szíve vágyát követve, a „Vaskorona“ ne fejezze be földi érdemeinek koszoruját, hanem záloga legyen az örök élet koronájának, amelyet a királyok királya adjon és adni fog Nagyméltóságodnak hosszú, boldog és tevékeny élete után.

Éljen!

A zúgó éljenzés lecsillapultával gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök a következő meleg, közvetlenségtől áthatott beszéddel válaszolt:

Mélységes hálával köszönöm Öméltóságának igen megtisztelő és engem nagyon is érdemeimen felül dicsérő szavát, amelyekkel a főt. káptalan és a papság nevében legkegyelmesebb kitüntetésem alkalmából üdvözölt.

Nem tagadhatom, hogy örülök ennek a kitüntetésnek különböző szempontokból. Elsőben azért mivel benne már közel 15 éve viselt püspöki méltóságomnak honorálását látom, örülök neki azért is mivel alkalmat nyújtott arra, hogy megnyilatkozzék ezen alkalommal is a káptalan és papság ragaszkodása, szeretete, tisztelete nem csak a püspök méltósága iránt, hanem amint Isten iránti hálával eltelve tapasztalom, az én gyarló személyem iránt is; de örülök ennek a kitüntetésnek abból az okból is, mert ha ez a kitüntetés érdemek elismerésére és jutalmazására is hivatott, akkor nem csak engemet ér, hanem megbízható és nélkülözhetetlen munkatársaimnak: a káptalannak és a papságnak is szól, amely előlegezett bizalmával jóakaratu intencióimat mindig felismerte, hagyományos lelkesedéssel felkarolta és kitartó, buzgó munkásságával megvalósította.

Azért a mostani megjelenésük is örömdetes alkalmul szolgál nekem arra, hogy szeretetükért, ragaszkodásukért, buzgó közreműködésükért mélyen érzett köszönetet mondjak és az Ur Jézus szent Szívének szeretetébe ajánlva mindnyájukat azt kívánjam a jövőre, hogy követve a jelszót „non

nobis Domine, non nobis sed Nobis tui da gloriam“ egybevetve erőnket működünk Isten dicsőségére és a lelkek javára.

Kívánom ezt az alkalmat felhasználni arra, hogy papságom iránti szeretetemnek és elismerésemnek, hálámnak külső jelét is adjam.

Már régen gondolkoztam azon, hogyan lehetne a mai nehéz időben a gyengébben dotált papságon segíteni úgy, amint az állam segíteni iparkodik mindazokon, akik a háboru alatt, bár kétszeres munkát végeznek, mégis csak nagy keservesen tudnak megélni.

Miután tekintettel a nehéz megélhetési viszonyokra segítetttem uradalmi tisztviselőimen, megadtam a kegyuraságom alá tartozó tanítóimnak azt, amit az állam ad meg tanítóinak, nem tagadhattam meg magamtól, hogy segítsek papságomon is, azon a papságon, aki zugolódás és panasz nélkül viseli a mai idővel járó súlyos megélhetési viszonyokat, sőt sok helyen a nélkülözést is, de amellet kiveszi részét buzgón és önfeláldozón abból a munkából amelyet a háboru következményei reánk hártottak.

Ezért elhatároztam, hogy tízenötezer koronát adok arra a célra, hogy a szegényebben dotált papjaim ebből az összegből „háboru segélyt“ kapjanak.

Szeretettel hozom ezt az áldozatot, a mai nehéz viszonyok között is és kérem szeretett papságomat, hogy fogadja ezt annyi szeretettel és jóakarattal, amilyen igaz szeretettel és jóakarattal én azt nyujtom.

A jó Isten kegyelme legyen velünk!

A megyéspüspök szívből fakadó, remek választát határtalan örömmel és mély hálával fogadták, mint újabb bizonyítékát annak az atyai jóindulatnak és gondoskodó szeretetnek, amely a nagynevű egyházfejedelem szívet az egyházmegye papsága és tanítói kara iránt eltölti.

Ezután a főpásztor a küldöttség tagjaival kegyesen elbeszélgetett rövid ideig s a tisztelgés véget ért.

A magas kitüntetés alkalmából városunk előkelői közül sokan tisztelgtek még a főpásztor előtt; többek között a Katolikus Kör elnöksége: dr Lábán Lajos táblaelnök a Kör világi és dr Karásonyi János kanonok, egyházi elnök, Obrincsák, Hoff-

Tavaszi divat újdonságok megérkeztek!

Női ruha és costum kelmék, selymek, delain és cartonok nagy választékban. Gyönyörű selyem, creppdeschin és etamin Blousok. Selyem alsó szoknyák, gyermek ruhácskák és kabátok. Rüsck újdonságok. Keztyük harisnyák. Vásznak, fehérneműek. Gummi-köpeny. Tekintettel a még kedvező beszerzésre méltányos és szolid szabott árak!

Első rendű női szabóság, méret utáni rendelésekre.

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér

mann, Kerner, ezredesek, Fornét első osztályú főőrzsorvos, Kinn Örnagy stb.

Az egyházfejlesztést ezenkívül az egész országból elhalmozták üdvözlő táviratokkal, levelekkel.

Megérkezett a jegyzők és orvosok háborus segélye.

A miniszter rendelete.

Az állami és törvényhatósági tisztviselők a háborus segélynek már a negyedik részletéről állítják ki a nyugtájukat, a községi alkalmazottak azonban eddig még semmit sem kaptak. A segélyre nagyon is ráutalt községi jegyzők és községi orvosok már hónapok óta várják a segélyt, mely végre tegnap leérkezett az alispáni hivatalhoz. A miniszter rendelete részletesen foglalkozik a segélyezendőkhöz ügyeivel.

Elsősorban Nagy Béla bihari segédjegyző részére 300 korona segélyt állapított meg a miniszter a kilátásba helyezett 400 korona helyett. Sárrétudvariban Vitán Árpád a leirat szerint nem tarthat igényt a segélyre, mert nincs meg a jegyzői oklevele. De mert élelfogytiglan van megválasztva, mint rendszeres alkalmazott 200 koronát kapott.

Mecner Tibor részére szintén csak 200 korona segélyt állapított meg a miniszter. Kapusán Lorántné tankei segédjegyző feleségének 300 korona segély iránti kérelmét elutasította a miniszter, mert férje a rendes segélyezendő községi segédjegyzők között 300 korona segélyben részesül.

Gyelán Károly mézesi segédjegyző segélyre nem tarthat igényt, mert a községnek nem élelfogytiglan megválasztott alkalmazottja.

Bagoi Mihály, Takács Antal rendőrbiztosok és Neszmirák Gyula rendőrfelügyelők részére egyelőre csak 200-200 koronát állapított meg a miniszter. Egyben felhívta az alispánt, hogy a fentnevezettek elméleti képzettségéről megfelelő jelentést terjesszen fel és akkor majd annak alapján fog dönteni a segély felemelése tárgyában.

A miniszter a leirat kapcsán egyben arról is értesítette az alispánt, hogy azok a községi alkalmazottak, akik rendes hadi kötelezettségük teljesítése végett vonultak be a katonasághoz, tehát fizetésük csak 8 hétre esedékes, háborus segélyre egyáltalán nem tarthatnak igényt.

Ellenben azok a községi alkalmazottak, akik mint népfelkelők vonultak be, dacára annak, hogy most nem teljesítenek hivatalos községi szolgálatot, minden körülmények között felveendő a segélyezendőkhöz közé. Így Glica Péter biharróssai és Maixesin József dragánfalvai jegyzőknek meg is állapította a miniszter a 400-400 korona segélyt.

A felterjesztett kimutatás többi részét

kifogástalanul jóváhagyta a miniszter. A fenti revidált kimutatás szerint a kiutalt segély a következőképen oszlik meg:

229 községi és körjegyző	kap	400-400
64 segédjegyző	"	300-300
12 községi állatorvos	"	400-400
1 községi mérnök	"	400
14 egyéb közs. alkalm.	"	200-200

koronát.

Igy az összsegély 118800 koronát tesz ki. A pénzt a miniszter a nagyváradi királyi adóhivatalhoz már át is utalta, úgy, hogy most már csak a számvétségnek kell az utalványtervezetet elkészíteni s ennek alapján a községi alkalmazottak is rövid idő alatt felvehetik a háborus segélyt.

A miniszter leirata a legjobb időben érkezett s bizonyára általános örömet fog kelteni mindenfelé.

Jegyelem és kötelességtudás.

A Népszava

dr Kovács S. János ellen.

Hogyan, hogyan nem, a Keresk. Szakoktatás márciusi száma a Népszava szerkesztőségének a kezébe került és egyéb téma híján beleköt Kovács S. János egy szerény cikkébe s jónak látta, hogy mint egyszerű tanáremberen, elverje rajta a port.

Cikke azzal vádol, hogy meg akarja fordítani a világ szekérrudját, „vissza a középkorba!” Kovács S. János azt fejtegeti cikkében, hogy az új idők új feladatok elé állítják az iskolát, s az iskolának már most gondolkodni kell a jövő előkészítésén. Kivált két feladatra kívánta irányítani a szakörök figyelmét: a *figyelmezettségre* és a *szigorú kötelességtudásra* való nevelés feladatára.

Figyelmezettségre csak megfelelő eszközök alkalmazásával lehet nevelni. Nem mindenik gyereket lehet szép szerével nevelni; olyiknak elég egy-két pirongató szó is, a másik föl se veszi a szidalmazást. Ahol a keményebb szónak nincsen fogantaja, ott már a házi fenyték egyik-másik eszközét kell kézbe venni.

A Népszava szerkesztőségének házatájékán, úgy látszik, a házifenyíték eszközeként ott a bot a sarokban, az szokott suhogni a serdülő szociáldemokrata ivadékokon. Másutt, a legtöbb helyen vannak szelidebb eszközök is: a letérdepeltetés, bizonyos kedvezmények elvonása, szobafogság, (csak az udvarra szabad kimenni), egy-két inyes falat megtagadása stb. Ezek közül iskolában alkalmazni lehet a bezárást reggeltől estig, egy kis bójttal súlyosbitva; egy héti tartó szobafogságot a szülők értesítésével, az osztálytársakkal való érintkezést bizonyos időre, a kiállítás, a letérdepeltetést stb. Hogy pedig ne a felhevülés szülte pillanat döntson a büntetés kiszabásánál, (a magyar példaszó szerint: a kötél áztatva jó), a büntetés bizonyos fokán túl mindig a tanári ítélőszék szabhatja meg a büntetés mértékét és tartalmát.

Ha a büntetések fokozata nem használ, két mód marad hátra: a kizárás vagy a botbüntetés. Ha megkérdőznék a szülőt, melyik módot választja, szívesen egy ellen, a

botbüntetését választja inkább, mint a kizárást.

A kizárás csak a legeslegvégső eszköz maradna, amikor a megjobbulásra nincs már remény. A kizárással nem érjük el a javulást; sőt a legtöbb esetben még jobban ki van téve a fiú a züllésnek. Hová vigye a szülő a kizárt tanulót? Más iskolába!

Bajoson nyílik meg más iskola kapuja kizárt tanuló előtt. Adja iparosnak vagy kereskedőnek, amivel a vásott fiút fenyegetni szokták?

Még jobban lebecsülte az ipart és kereskedelmet efféle fenyegetésekkel? A botbüntetés alkalmazása okkal-móddal, kellő körültekintéssel hátha mégis jobban elvezetne! Hiszen nem annyira a botbüntetés tartja vissza vásott fiukat a súlyos vétségektől, hanem a büntetéstől való félelem, meg az a szégyanérett, amely a botozással jár.

A Népszava félti a magyar népet az ilyenfajta neveléstől. A német, az angol, a dán iskolákban járja a testi fenyték. És a mi fiaink jobbak a deákknál vásznánál, mert nincs náluk testi fenyték?

Az a bot, amely ellen a Népszava oly közismert hangon kel ki, kányszer meg hányszor forgott a Népszaváék kezében ártatlan polgári és rendőri koponyák ellen, utcalámpások, kirakatüvegek és üvegégtáblák ellen!

Furcsán értelmezi a Népszava a véleménynyilvánítás szabadságát. Fél az 1848 ik előtti állapotok megújodásától, de az ő hangján durván nekitámad a véleménynyilvánítás szabadságának. Hiszen ő is élvezi a sajtószabadságot, (bár most megföhéritett módon, hadd legyen szabad más véleménynek is elhangzania, mint csak a Népszaváéknak. Mi nem kérünk abból a szabadságból, amely a Népszava működésének nyomán fakadna föl!

Fodor Ella rediviva.

A színészegyesület tanácsa Fodor Ella ismeretes ügyében tanácskozott a nagyváradi színigazgató és a volt drámai hősnő meghallgatásával.

A tárgyalás folyamán Nagy Mihály drnak, Fodor Ella ügyvédjének azt a javaslatát, hogy részletes vizsgálatot és tanúhallgatást foganatosítsanak, elvetették, mert ilyen széles mederbe nem engedik terelni az ügyet.

Erdélyi Miklós színigazgató Sebestyén Géza elnök indítványára hajlandónak mutatkozott, hogy Fodor Ellának alkalmat ad szerződési kötelezettségei teljesítésére 1916. augusztusig.

Szeptembertől kezdődőleg ugyanis már van szerződött drámai hősnője a társulatnak Kassich Erzsébet.

Valószínű, hogy a drámai hősnő kielégítő nyilatkozattal befejezi ezt az ügyet s első fellépése telt házat jelent. Ellenkező esetben az igazgató a Fodor-ügy egész történetét a nyilvánosságra bocsátja. De azt hisszük, erre nem kerül a sor.

* **Keresek** megvételre keveset használt finom gyermekkosztisztát. Cim Bóthi Odón utca 1.

Markovits és Weinberger cég tavaszi újdonságai

megérkeztek és pedig: felöltők, blousok, pongyolák, alsó szoknyák leibchenek, férfi és női fehérneműek, valamint vásznak, divatkelmék és selymek. Közismert női szabósága a legdivatosabb costumöket a legelőnyösebb árban készít. **Telefon 9-011**

A verduni vasutvenal előtt.

Budapest, március 23. (Saját tud.) Havas ügynökség jelenti: **Pétain tábornok a Maas folyónál párhuzamos támadást készít elő.**

Genf-ből jelentik: **Az avocourti magaslat megrohanásával négy kilométernyire megközelítették a németek a verduni vasuti vonalat.**

Görz és Rovereto bombázása.

Olasz hadszíntér. Budapest, március 24. (Hivatalos.) Az ellenség Görz és Rovereto városokat bombázta, egyéb esemény nem történt.

Orosz és délkeleti hadszíntér. Budapest, márc. 24. (Hivatalos.) Nincs nevezetesebb esemény. *Höfer.*

Kut-el-Amara kapituláció előtt.

Budapest, márc. 24. (Saját tud.) Londonból jelentik: **A londoni lapok szerint Kut-el-Amarában körülzárt angol sereg kapitulációja elkerülhetetlen.**

Olaszország Németország ellen?

Budapest, március 23. (Saját tud.) Luganón keresztül jelentik: **Olaszország állítólag elrendelte, hogy az olasz kikötőkben levő német hajókat a hatóságok foglalják le. A lefoglalás közel 50 német hajót érint, értékük több, mint 100 millió márka. A hír megerősítésre szorul. Az olasz intézkedés oka ismeretlen.**

Német tengeralattjáró a Csatornában.

Budapest, március 23. (Saját tud.) A Havreből jelentik: **A Zelvong-bark angol gőzöt a La Manche csatornában megtorpedózták.**

Élőhaladás Focourt-nál.

Berlin, március 24. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A Champagneban a Somme-Pie Souain uton, az Argonnokban, a Maas területén, a Moselon a tűzérési harcok hevessége részben jelentékenyen fokozódott. Focourt-tól keletre tegnapelőtt sikert kihasználva még néhány árkot megszálltunk, miközben a foglyok száma 32 tisztre s 879 főnyi legénységre emelkedett.

Orosz próbálkozások.

Keleti hadszíntér.

Mig ngppal az oroszok csak egy erős előtörésre szánták rá magukat, a sjakobstadti hidfőnél Buschhofftól keletre az új folyamán ismételt támadásokat intéztek ellenünk, valamint rajtaütést kíséreltek meg. Dünaburgtól délnyugatra és Vidschytól északra levő arcvonalunk ellen intézett szakadatlan heves rohamokban merítik ki erejüket. Tüzünkben. nsszes támadásaik legkétszóbb a hadállásaink előtt súlycs emberveszte

ségeik mellett összeomlottak. Tovább délre újabb támadás nem történt.

Szaloniki előtt megindult a harc.

Balkán hadszíntér.

Ghevgheli vidékén a Vardar mindkét oldalán a legutóbbi napokban több ízben tűzérési harc keletkezett, melynek különös jelentősége nem volt. Egy ellenséges repülőrajnál, amely a Doiranától nyugatra levő Volovecet megtámadta, a harc folyamán egy repülőgépet lelőttünk. A tóba zuhant. — (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nagy sztrájk az orosz municiógyárakban.

Budapest, március 24. (Saját tudósítónktól) Stockhoimból jelentik: **Csaknem az összes municiógyárakban be-szüntették a munkát. A pétervári fegyvergyár munkásai sztrájkba léptek. A moszkvai, tulai, szarátóvi munkások csatlakoztak hozzájuk. Csenkeli képviselő a dumában kijelentette:**

— Ha a munkások hinnék, hogy a kormány megmenthetné az országot a pusztulástól, megváltoztatnák taktikájukat. **A kormány provokálja a forradalmat.**

x **Poloskairtó NOXIN** biztos zser. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

Városi zöldség.

Megkezdődött a munka.

A Közélelmezési Hivatalba egy új működés esatolódott be s a szervezés teljesen befejeződött. Ez a konyha kertészet, a zöldségtermelő vállalkozás. A vezetője: **Váradi Lajos** igazgató, az üzemet **Peller Ferenc** irányítja.

Idetartozik a Rhédey-kerti nagy fiskola, a városi kertészet, amelynek vezetője most beteg, a barakok mellett, a volt lövészárkok helyén levő földek, a bolgár kertészek parlagon maradt földjei, a huszár-laktanya mögött levő földek az Aradi utig s a Pecementi szántók. Ezek területe 38 katasztrális hold. A többi városi föld bérben van s a gazdák művelik.

A földeket **Komlóssy József t. főjegyző** februárban adta át a hivatalnak. A szakvezető **Jellinek Ferenc** műkertész, aki a művelés, szántás-vetés, termelés dolgában intézkedik.

A városnak van saját igája három. Naponta 40 horvát katona dolgozik kint, a járványkórház is ad 20 at, lábadozóktól **Kerner Pál** ezredes 10—15 embert bocsát rendelkezésre. Ezek földmunkát végeznek, tökfészkeket készítenek.

Vannak itt leányok és asszonyok asültetéshez, vetéshez és kapáláshoz. Az iroda a Rhédey kerti kertésztelepen van, vezetője **Peller Ferenc**, aki felügyel, adminisztrál és gazdasági tanácsokat ad.

Ha jó lesz az időjárás, egy hónap mulva már mutatkozik az eredmény. A piacot akarja a közlelmezési hivatal olcsóbbá tenni s ezért már most olcsó munkabérral dolgozik, katonai segítséggel, hogy célját elérje.

A termékeket házilag árusítják. Fontos dolog most a jó föld és az öntözés. Ez utóbbi a bolgár földeken megvan, a többi földön tököt, dinnyét, uborkát és krumplit termelnek.

Az árusításba bevonják a hivatal női alkalmazottait. Van köztük egy derék, hasznos, szorgalmas leány, **Lengyel Terus**, aki eddig már sokszor beigazolta alkalmazhatóságát és nagy hasznára volt a hivatalnak. Kérdésünkre örömmel felelte:

— Csakugyan mi árusítunk? Ez jó lesz. Arultam én már a pincében tojást, a városi boltokban zöldséget, értek hozzá, szívesen teszem. Jó ott lenni, kint a sátor alatt, jobb, mint idebent az irodában. Ó, én jól és olcsón el tudom adni a zöldséget s a város is jól jön ki vele.

Most már csak az kell, hogy a városi zöldségtermeléshez fűzött remények teljesedjenek.

* A szőlőgazdáknak s a harctéren a katonáknak nagy lesz az öröme, mert bőven terem bor és gyümölcs, amióta „Peranoszpor“-ral permetezik a szőlőket és a gyümölcsfákat. Utalunk lapunk második oldalán levő hirdetésre

Hozassuk haza elesett hőseinket!

Kedvezményes fuvardij mellett eszközli, a szükséges engedélyeket és okmányokat jutányosan megszerzi.

Hazai föld

harctéren elesett hősök exhumálási és hazaszállítási vállalat Budapest VIII. Rákóczi ut 23. I. emelet 16. Előnyös költségvetés díjmentesen.

Bővebb felvilágosítást ad **Csillag gyógyszerár Nagyvárad, Zöldfa-utca. Telefon 552.**

A Szent-István-Társulat közgyűlése

Magyarország katolicizmusának leg-
régibb kulturintézménye: a Szent István-
Társulat csütörtökön tartotta a fővárosban
62. közgyűlését Csernoch János hercegpri-
más fővédő elnöklete alatt.

A közgyűlés előtt a Társulat dísztermé-
nek oltáránál Giesswein Sándor prelátus,
alelnök szent misét tartott.

A közgyűlésen az ország előkelőségének
színe java vett részt. Ott volt a püspöki kar,
köztük gr. Széchényi Miklós, Fetszer Antal
megyéspüspökök, gr. Apponyi Albert, dr.
Székely István nagyvárad kanonok, egye-
temi tanár.

Csernoch János hercegprimás magas-
röptű, eszmékben gazdag nagyszabású be-
széddel nyitotta meg a közgyűlést. A remek
beszédet lapunk élén egész terjedelmében
közöljük.

Szünni nem akaró ovációval fogadta a
közgyűlés fényes közönség Magyarország
első főpapijának ezeket az aktuális és a nem-
zetközi érintkezés szempontjából roppant
fontos fejtegetéseit, melyekért gróf Mailáth
György v. b. t. t., a Szent István társulat
elnöke mondott köszönetet a hercegprimás-
nak, majd áttértek a közgyűlés egyéb tár-
gyaira.

Erdősi vezérigazgató jelentése.

A tárgysorozat következő pontjaként
Erdősi Károly apát, vezérigazgató terjesz-
tette elő jelentését az 1915. évről. A vezér-
igazgató mindenekelőtt történelmi vissza-
pillantást vet az immár 68 ik évében levő
Társulatnak mozgalmakban gazdag mult-
jára, ismerteti annak közel hét évtizedes
fejlődését. Örömmel jelenti, hogy a pártoló
tagok száma a háborus év dacára 30 szá-
zalékos emelkedést mutat, amennyiben most
már 13000 tagja van, míg az elmúlt évben
csupán 10000 volt a tagok száma.

A Társulat háborus jótékonyágáról
adott ezután számot. A katolikus iskolák
számára 10000 korona értékű iskolakönyvet
ajándékozott; a sebesült és harcra katonák
számára összesen 625000 darab imakönyvet
készítettek, amely munka magának a Tár-
sulatnak 7314 korona 31 fillér készpénzki-
adásába került. Sebesült katonák és kórhá-
zak részére rengeteg könyvet ajándékoztak.
A háborus ajándékokkal együtt 117633 ko-
ronát áldozott hadi jótékonyásra.

Az igazgató-választmányt egészítették
ki ezután, amelynek tagjai közzé dr. Bozóky
Alajos is újból beválasztották.

Ezután a Társulat által megbírdetett
irodalmi pályázat pályanyertes szerzőinek
nevét rejtő borítékokat bontották fel és ki-
hirdették a pályázat eredményét, mely ak-
tussal az impozáns közgyűl véget ért. Az
irodalmi pályázat nyertese, Szommer János
győri tanító.

A Szent István-Társulat közgyűlése
után a Szent István Akadémia keresztény
tudományos társaság tartotta meg első ün-
napi ülést dr. Giesswein Sándor prelátus,
országgyűlési képviselő elnöklésével.

Ennek az ülésnek hűlönös érdekes
ségeit kölcsönözött magának az elnöknek meg-
nyitóbeszéde, melyben azt a tételt igyeke-
zett a hallgatóság zajos tetszése mellett bi-
zonyítani, hogy miben áll a tudomány egy-
sége. Fénypontja volt az ülésnek gróf
Apponyi Albert hitvallásszerű hatalmas elő-
adása, amelyet „Keresztény világnézet és
tudományosság” címen tartotta meg.

A keresztény világnézet — mondotta —
egy óriás történelmi tény, amely mellett el-
haladni nem lehet. Tartalmánál fogva hit és
erkölcsei törvény. Ezek az elméleti és gyar-
korlati igazságok isteni kinyilatkoztatások
utján jutottak el hozzánk. Kimutatta Apponyi,

hogy a Szent István-Akadémia alapításával
nem klinket és kölcsönös bámulási társaságot
alakítottak, hanem részt akar venni az igazi
tudományosság munkájában. Példája ennek
az a viszony, amelybe a Szent-István-
Akadémia a Magyar Tudományos Akadé-
miával lépett.

Erőteljesen hangsúlyozzuk — ugymond,
polgárjogunkat a tudományok republikájá-
ban. Kimutatta, hogy lehet tudományos
tárgyilagosságról szó. Sőt itt inkább, mint
bárhol. Allította a szónok, hogy a kereszté-
ny világnézet tagadása sokkal erősebb
főltevés, mint annak elismerése. Ez a föl-
tevés keményen meg van alapozva.

Ami pedig a tudományos tárgyilagossá-
ságot illeti, nem kell azt úgy képzelnünk,
mintha az a hitnek és a tudománynak ál-
landó dulakodása lenne. Miért iparkodnak
előtérbe helyezni éppen azokat a közbeeső
eredményeket, amelyek a keresztény világ-
nézettel ellentétben látszanak lenni?

Az irodalomról keveset fog mondani,
mert öreg embernek — mondotta általános
ellentmondástól kísérvé — tartózkodni kell
a tudományok bírálatától. De leszögezte,
hogy a művészetnek és irodalomnak épp
olyan kevéssé van joga kivonnia magát az
erkölcsi törvények alól, mint bármi másnak.
Nincsen jogában senkinek embertársai lel-
kében olyan pusztítást vinni végbe, mint a
gyilkosok, a rablók. Az erkölcstelen irodal-
om alkotása nem is lehet esztétikailag szép.
Megengedi Apponyi, hogy erkölcstelenséget
írni jogosult, de nem olyan beállítással,
amely azt mint kedveset, ingerlőt, követen-
dőt állítja elő. Akármilyen cifra köntösben
jelenjék meg ez a kerítő, ifjuságunk érdeké-
ben ajtót kell neki mutatnunk.

A nemzeti irodalomról szólva azt mondta
a szónok, nem elég, hogy az csak jól legyen
megírva, de magyar lélekből, szellemből kell
fakadnia. A mi nemzeti egyéniségünk a vi-
lág történelem minden lapján le van fektetve
és éppen olyan adománya az Istennek, mint
más javunk. Ha ezt megnyirbálni engedjük,
ha még elásni is hagyjuk és nem gyümöl-
csöztetjük, akkor bűnösök vagyunk, bűnt
követünk el Isten ellen, aki azt nekünk
adta. Beszédét azzal a kijelentéssel végezte
Apponyi, hogy nem vagyunk jó kereszté-
nyek, ha egyszerűen nem vagyunk jó
magyarok is.

Gróf Apponyi Albert ünneplése után
dr. Székely István nagyvárad prelátus-
kanonok, egyetemi tanár tartotta meg elő-
adását „A tudomány hajdan és most”
címmel.

Az előadó a tudományok történetét is
mertette és bírálta előadásában. Egyrészt
védte az ó és középkori tudományt a di-
vatos kicsinylés ellen, másrészt elismerte a
a mai tudomány bámulatos haladását és rá-
mutatott annak némely hibáira. Jellemző
vonásokkal rajzolja az ókor csillagászatát a
babyloniaknál, egyiptomiaknál és görögök-
nél, a babyloni és egyiptomi történetírás,
a görög és zsidó-keresztény filozófiát, stb. A
középkor első felében megjelöli a tudomá-
nyok pangásának okait, de rámutat a kö-
zépkor második felének, a tudományok meg-
alapozásában kifejtett hatalmas munkájára,
kivált a skolasztika érdemeire. Ismerteti a
modern tudomány bámulatos haladásának
okait, köztük a tudományok felszabadulását.
Fejtegeti a mai történelmi tudományok és a
természettudományok módszerét, mint azok
haladásának egyik főokát. Megrója azonban
némely természettudósok ama törekvését,
hogy a filozófia, kivált a metafizika lét-
jogát és hasznát eltagadják s azt a tudó-
mányok közül minden téren kiküszöböl-
ni igyekezzenek. Védi a teológiát azok ellen,
kik azt nem tartják tudománynak és ki-
mutatja, hogy arra már azért is szükség
van, hogy a tudományokba idealizmust és
morált vigyen be s így módon a tudomá-
nyok anyagi és utilitarista irányban való
elfajulását megakadályozza.

A tárgysorozat utolsó pontjaként An-

dor József tanár, az Élet szépirodalmi lap
szerkesztője olvasta fel „Gyerekek” című
novelláját.

P. MARTINOVICH tegnapi beszédei.

Az élet horgonya.

Két gyönyörű képen szemléltette a
szervenés létjogosultságát tegnap délután 3
órákor a nők számára tartott konferencia
beszédében. Az egyik kép a Jørgensen nor-
vég íróé.

— Egy borongós reggelen kiment a
szántóvató ember s buzát vetett. Egy buza-
szem két fekete rög közé került. A buza-
szemre sötét éj borult s ez ott volt elha-
gyatva egyedül. Kétségbeesett. Visszagondolt
a régi szép időkre, mikor még napsugárban
fürdött, s testvérkéi, a buzakalászok bókol-
tak feléje. Majd eszébe jutott az a borzalmas
nap, mikor a sarló megcsendült felette. Ak-
kor kezdődtek szenvedései. Majd társzekerre
rakták s elhurcolták.

Aztán fiatal legények jöttek, kik csép-
lőkkel szétzúzták a kalászokat s a buzaszem
testvérkéit szétszórták melőle.

Az emlékekre újra felsajgott a buzaszem
szíve a válás fájdalmaitól. Zsákba gyömö-
szölték azután más buzaszemekkel s most
ime itt van elválasztva mindenkitől, halálra
szárvá, egyedül. Ekkor kifakadt az Isten
ellen. Mért is kellett születnem, ha ily bor-
zasztó módra kell elpusztulnom?

Ekkor egy hang szólott a buzaszemhez:
nem fogsz elpusztulni. Halj meg, mert én
akarom és meglátod — ólni fogsz! Ki vagy?
— kérde a buzaszem.

Ez a hang nemcsak a buzaszemnek
szólt, szól ez mindennek, ami él. „Én va-
gyok s te Teremtőd, aki újra akarlak te-
remteni.”

Egy tavaszi reggelen egy fűszál dugta
ki fejét a földből. A kis buzaszemből nőtt.
Elragadtatással nézett szét a napsugárban
ragyogó világon. Láttá ismét testvéreit ki-
nőni a földből. És a hang újra megszólalt
felülről.

Ha nem esik a földre és nem hal meg
a kis buzaszem, akkor egyedül maradt
volna, de ha meghal, százszoros életet hoz.

Magunkra lehet ebből ismerni, a mi a
szervenésben csüggedő lelkünkre. Nem
értjük, hogy miért szenvedünk, s nem
gondolunk a szenvedés mélyebb értel-
mével.

Egy megható történetet mondott még a
szónok, mely a szenvedés okáról szólt. Ka-
nadában élt egy férfi, aki vallástalan volt.
Halálos betegen feküdt. Kis lánya lépett
be hozzá, hófehérben. Első áldozásáról
jött.

— Fel fogsz gyógyulni, atyám! Én
tudom, miért.

Mánap jobban lett a beteg s beteges-
kedni kezdett a gyermek. Napok multak. A
férfi felkelhetett az ágyból s első útja kis
lánya koporsójához vezetett. — Gyermek
asztalán a gyermek Jézus azobrocskáját ta-
lálta, alatta egy levél, mely így szólt:
„Kedves Jézuskám! Te meghallgatod az
első áldozó kérését.”

„Gyógyítsd meg édes atyámat, hogy
ugy szeressen, mint én.”

Az apa meggyógyult s a gyermek
meghalt és ez a gyásznap egy bűnös em-
ber feltámadása volt.

Meg kell érienünk a szenvedés mély
értelmét s akkor nem fogjuk mondani: mi-
nek a szenvedés?

Diadalmas élet.

Este fél 7 órákor a férfiak részére tar-
tott fenkölt szellemű, hatalmas beszédet P.
Martinovich atya. E beszéd főbb eszméit
következőkben adjuk:

Mire való a szenvedés? Igaz-e, hogy
oly sok rossz van a világon, hogy egy

böles reedezőre gondolni sem lehet? Óriási színpad a világ, melyen folyton tragédiák folynak és nem megnyugtató kifojtással, mert a bűn diadalmaskodik. Hol itt a gonviselő Isten? Így szól az atheista.

Csak keresztény felfogás tudja ezeket a kérdéseket megoldani, csak a keresztény élet mondható diadalmaskodó életnek, mely diadalt ül a rossz problémája felett.

Kétféle általános oka van, hogy tagadjuk a gonviselést: az egyik a kicsinyes fogalom Istenről, a másik valami túlzott emberi önérték, mely az embert az élet központjának teszi meg, holott csak egy kis arány. Hajlandók vagyunk azt hinni, hogy a sarkcsillag csak azért van, hogy nekünk az északi sarkot mutassa. Pedig csak egy hatalom van: az Istené, aki előtt az egész kozmosz csak egy sziporkázó szappanbuborék, mely szétpattan, csak az Isten örök és szavai el nem múlnak.

Ebben a keretben másnak látom a gonviselést, ebben a keretben mély értelme van mindennek. A fájdalom, a szenvedés egy fekete fonál az élet tarkasziú szőnyegében, melynél szükség van a fekete színre is. De mért éppen az én szenvedésem képezze a fekete betétet? Ennyire már ne kutassuk az isteni bölcsesség rejtelmét. Az Isten utai nem az én utaim, az én gondolataim nem az Isten gondolatai. Ez az egyik elv, mely megoldja a szenvedés problémáját, a másik a Szent Pál leve, aki azt mondja: Azoknak, akik szeretik az Istent, minden jóra szolgál. Ez keresztülsegít minden nehézségen.

A rossz háromféle: fizikai, társadalmi és erkölcsi. Mi értelme van annak a diadalmaskodó élet szempontjából? A fizikai rossz egy kérdőjel. A világkatasztrófák, a háború. Miért van?

A fizikai rossz az Isten tervezetében nevelő hatást végez. Mint ahogy nevelő hatása van egy szomorújátéknak. Ezek a katasztrófák mély tanulságok az elbizakodott ember számára! Egy perccel előbb büszke koloszsus s most rom. Mint ahogy az Údvözítő mondta: Te, Kafarnaum, az égig emeled fejedet s a poklokig fogsz megalázkodni. Egy másik tanulság is van ebből: az Isten akkor szólítja el az embert, amikor ő akarja, tehát legyenek készen: Estote parati. A halál órája ritkán szokott eszünkbe jutni, de egy ilyen katasztrófa azt sugja valami nekünk: **Me** entől emlékezzél, hogy távoznod kell. Estote parati!

A fizikai rossz szépen beleillik a diadalmaskodó élet keretébe.

A társadalmi rossz. Az alsóbb osztályok ajkáról gyakran halljuk: míg a pincelakások és padlás szobák nyomora meg nem szűnik, ne beszéljétek diadalmaskodó életéről. Az Isten kell felelőssé tenni, hogy a körműnkre égett a szociális nyomor. Pedig Isten a szociális nyomort rég megoldotta amikor ész adott és szívünkbe oltotta a szeretet törvényét. Az ész terveket dolgozozon ki és a szív valósítsa meg. Mert csak a szív adhat megoldást. A szociáldemokraták az atheizmus próbálkoznak, pedig ezzel nem lehet a kérdést megoldani, csak azt érik el, hogy egy generációt nevelnek, mely összeverekszik a kőncon.

Az erkölcsi rossz: a bűn és annak túlvilági büntetése. Hogy illik ez bele a diadalmaskodó élet rendszerébe? A természet Isten tökéletességének misztériuma. Ami tökéletesség megvan a természetben, megvan az Istenben is, de sokkal nagyobb mértékben. Pedig a romboló villám ép úgy a természet tökéletessége, mint a ragyogó nap. Így vagyunk az Istennel. Fonák felfogás, hogy Isten csak mosolyog. Ha csak ezt tenné, hiányzanék belőle egy reális tökéletesség: a harag.

Ha ellentét merül fel Isten és ember között, ez a diszharmonia csak abból származhatik, hogy Isten azt parancsolja: tartsd meg a parancsokat s az ember így szól: non serdiam, nem szolgálók. A haragvó

Isten előveszi villámát és lesújt s egy lángtenger csap fel, mely helyreállítja a megsértett rendet, ez a lángtenger a pokol.

Nem olvastátok a szentírást, hogy a szelid Jézus is gyehennáról beszél. S ne feledjük, hogy a poklot is Isten szeretete gyújtotta fel: a szeretet a saját tekintélye iránt, amelyet csak a törvénye ellen lázadók megbüntetésével tarthat fenn és szeretet irántunk, kiket a bűn elkövetésétől, ha más nem a végtelen büntetés félelme tarthat vissza.

Ma reggel 8 órakor az urleányok Mária Kongregációja tagfelvételt tart.

Martinovich Sándor ma d. u. 3 órakor a nők számára „Tavaszi lélekben“, este fél hétkor a férfiak számára „Isten fia volt Ő“ címmel tartja meg az utolsó konferenciá beszédeket.

A nagyhatású, a lelkek mélyéig ható beszédek befejezésül holnap, vasárnap reggel 7 órakor az olasz plebánia templomban közös szentáldozás lesz.

A közös áldozáson a kongregációk, mint a Népszövetség tagjai testületileg, jelvényekkel jelennek meg.

Társasvacsora

P. Martinovich tiszteletére.

Holnap, vasárnap este 8 órakor az Urak Mária Kongregációjának tagjai társas vacsorára jönnek össze a Kath. Körben, melyen P. Martinovich is részt vesz. Étkezés étlap szerint.

Mesterek és segédek.

Ahol komolyan dolgoznak.

A Munka műhelyében vagyunk, a jövődőt készítik itt elő. Igen, ez *Sonntag* Gusztáv birodalma, a fa- és fémpipari iskola egyik különítménye, se vas, se fa, hanem a cipészipari szakmáért szaktanfolyam.

Háboru van, de mintha nem volna, úgy készülnek itt a jövődőrre. Lábaik és egészségük érdekében. A láb, amely a legfontosabb, mikor kenyeret keresünk, itt talál védelmet. Hogy mi a láb, akkor tudjuk meg, mikor rossz a cipőnk.

A tanfolyamon 17 hallgató vesz részt, csupa segéd és mester. Van köztük szakállas ember, van 50-55 éves férfi. Mind tudásukat akarják bővíteni a modern haladás fejlettségével. Napi munkájukból semmit se veszítenek, estjüket áldozzák a továbbképzésért. Heti 18 órájuk este 7 és 10 közt zajlik le kemény, komoly munkában.

Itt tanulják a lábantómiát, szép tudomány, a cipő simuljon a láb alakához, s ne törje. Ne legyen spanyol eszima és ne legyen börtön vagy szeges kinzó eszköz. Azután a szabás művésze jön, ennek technikája. Nagyszerű dolog, segítségével a női láb kis pisztóának látszik.

A haladás meglepő s ez érdeme iparoktatásunknak. Lelkiismeretes, szép munkát látni, gyakorlatilag és elméletileg arra törekvésnek, hogy a lábat rendeltetésének visszaadják.

Óh, tyukszemek ideje, szorító cipők, verejtékes tipegések szűk cipőcskében, hólyagok és sebek a lábon, miket rossz cipők okoztak!

Vége, vége mind ennek, nem sápadnak az arcok s nem sziszegnek a szegény gyötört gyermekek. Ezek már mesterei lesznek

a cipőkészítésnek, lábmintákat öntenek s jó, kényelmes, szemre csinos, tartós cipőket készítenek.

A tanfolyam április 15 ig tart s nyilvános vizsgálaton számolnak be a hallgatók tudásukról. Elméletben és gyakorlatban fölünyes tudásu a mesterük, saját rendszere szerint tanít, rajzol és korrigál. *Ujlaki István* szaktanár ez a vezető, s alapos tudással látja el ezt a kis, törekvő csoportot.

HÍREK

Kongregációk ünnepélye a Fogadalmi Templom javára.

Eseménye lesz vasárnap Nagyváradi keresztény közéletének: az összes kongregációk együttes ünnepélyen lépnek a nyilvánosság elé. Magas színvonalu ünnepély lesz, méltó a nagyváradi kongregációk nivåjához. És az első nyilvános ünnepélyen egy gyönyörű nemzeti és vallásos eszmének hódolnak a kongregációk: első ünnepélyük tiszta jövedelmét a magyar nemzeti Fogadalmi Templom oltárára teszik áldozatul, hogy a magyar nemzet most lejátszó második honalapításának fontos emlékművébe bele legyen építve a nagyváradi kongregációk első nyilvános ünnepélyének emlékezte is.

Holnap, vasárnap d. u. 5 órakor a Kath. Kör Szent László termében az összes nagyváradi kongregációk ünnepélyt rendeznek, melynek tiszta jövedelmét a Nemzeti Fogadalmi Templom javára fordítják. Belépti jegy nincs, de adományokat erre a hazafias célra köszönettel fogadnak s a felülfizetések hírlapilag fognak nyugtáztatni. tartott helyek este 6 és 7 óra közt a Kath. Kör háznagyi hivatalában megváltathatók; már eddig igen sokan kiváltották jegyeiket. Tekintettel a rendkívül nagy érdeklődésre, kívánatos, hogy tartott helyét mindenki minél előbb váltsa ki.

A kongregációk tagjai szíveskedjenek jelvényvel megjelenni.

Az ünnepély napján d. u. a fenn nem tartott földszinti helyek és az erkély, valamint karzati helyek a közönségnek a jelentkezés sorrendjében fognak rendelkezésére bocsátani. A terem 4 óra előtt nem nyitattik ki. Az ünnepélyre a külön meghívottak, de általában a keresztény közönség hivatalos.

Az ünnepély műsora a következő:

1. a) Magyar himnusz. b) Pápai himnusz. A honvéd zenekar kíséretével éneklő a premontrai főgimnázium Mária Kongregáció vegyeskara.

2. Megnyitó tartja dr. Imrik Gusztáv.

3. a) Chopin: *Grande Valse*, b) Verdi-Liszt: *Rigoletto Concert paraphrase*. Zongorán előadja Hosszu Jánosné.

4. *Uj Sion templomát építjük*. Költemény, írta dr. Krüger Aladár, szavalja Szabó Erzsike.

5. Resch Mihály: *Esz dur Ave Maria*. A honvéd zenekar kísérete mellett előadják: dr. Krüger Aladárné, Kövér Ily (szoprán); Resch Mihályné, Antonescu Mária (alt); dr. Guta Elemér, Halmos András (tenor); Pálffy Jenő, Vadász Zoltán (basszus).

6. Vallásosságunk és hazaszeretetünk szimbóluma. Ünnepi beszéd, tartja P. Martinovich Sándor S. J. prézes.

7. A fehér sereg indulója. A honvédzenekar kíséretével menekül a premontrai főgimnázium Mária Kongregáció vegyeskara.

*** Lapunk legközelebbi száma, tekintettel a kettős ünnepre, kedden jelenik meg.** Rendkívüli kiváló eseményekről esetleg érkező táviratainkat a szokott helyen kifüggesztjük.

*** Gyümölcsoltó Boldogasszony.** Ma, szombaton ünnepeljük annak a magaslatos eseménynek az ünnepét, mikor az angyali kijelentés szerint az ige testté lőn. Az örömdetes esemény emlékét az egyház ünnepélyesen üli meg. A templomokban a szokott időkből szentmisék és szentbeszédnek lesznek. Az ünnepet Gyümölcsoltó Boldogasszonynak is nevezzük, mert ezen a napon kezdik a Gyümölcsfák ojtását.

*** Fetszer Antal győri megyéspüspök kitüntetés.** A hivatalos lap tegnapi száma Fetszer Antal győri megyéspüspök kitüntetését hozza. Ferenc Szalvátor főherceg Fetszer Antalt a Vörös Kereszt hadi-ékitményes tiszti díszjelvényével tüntette ki. A szép kitüntetés igazán erre méltó embert ért. Mi tudjuk ezt, akik láttuk Fetszer Antal tevékenységét a háborus jótékony és betegápolás terén, hogy micsoda fáradhatatlan, kiváló apostola volt mindig a nemes ügynek. Önfeláldozó munkálkodásának emléke együtt fog élni a nagy idők bösi önfeláldozást tanúsító emlékeivel. E kitüntetés híre város-szerte általános örömet keltett.

*** Katonai kinevezés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Rozs Lajos 19. tábori tüzérezredbeli tartalékos zászlóst a 101. gyalogezrednél tartalékos hadnaggyá nevezte ki.

*** Jóváhagyta a miniszter a drágasági előleget.** A belügyminiszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a város által rendkívüli segélyben nem részesült városi alkalmazottak részére megszavazott drágasági előleget jóváhagyja, azonban a segély az állam által nyújtott segélyből 10 hónap alatt, havi részletekben levonandó. Így nem sok köszönet van a segélyben.

*** Hólyagos himlős beteget toloncolt a rendőrség.** A nagyszaloncsei főszolgabíró, Csanády Jenő tegnapi távirati panaszt irt az alispánhoz, hogy a nagyvárad rendőrség hólyagos himlőben szenvedő beteget toloncolt Nagyváradról Nagyszaloncra. A beteget az 5008. számú vonattal vitték. A főszolgabíró a tolonc megérkezésekor nyomban a legerélyesebb intézkedéseket fogantatotta a fertőzés megakadályozása végett. Jellemző, hogy a veszedelmes betegségben szenvedő nő Kovács Anna 38 éves cigányasszony már nem is hólyagos himlőre gyanús állapotban volt, hanem a jelentés szerint kivirágzott hólyagos himlőben szenvedett. A főszolgabíró szigorú eljárás megindítását kéri, mert ilyen körülmények között valóban eredménytelen marad minden védekező intézkedés.

*** Pálmai nagyvárad kávéja.** Pálmai Ilka mindennap a Novomeszky-cukrászdában szokta meginni kávéját. Mikor kérdeztük tőle, mit szeret a kávéban, így felelt:

— Ilyen jó zamatu kávé csak Nagyváradon lehet inni.

*** Hány százaléka lesz a pótdómeelés.** Nagyvárad város tanácsa tegnap délután végre letárgyalta a költségvetés tételét. Az eredmény az, hogy a háborus kiadások, vagyis 240,000 korona hiányon kívül, amelyet kölcsönből fedeznek, még 670,000 korona az a szükséglet, amelyre nincs fedezet, dacára annak, hogy az eddigi 45 százaléka pótdótd már számításba vette a főszámvevő. Hogy ezen horribilis ésszegű hiányt miből fedezik, a tanács még nem határozott s éppen ezért még folytatja a tanácskozást. Annyi bizonyos, hogy pótdótdelés lesz, ez elől már nem térhetnek ki, bármily veszedelmes éppen a mostani nehéz viszonyok mellett a polgárság újabb megterhelése s az adózképesség csökkenése folytán minden adóemelés a budget reállitásának a rovására megy. A pótdótd emelésének magassága attól függ, hogy elfogadják-e a Juricskay Barna tanácsnok által a háborus adóra és katonai szállítókra javasolt új adókat. Az ezekből remélhető összegek számításba vétele után tűnik ki, hogy a 670,000 korona hiányból mennyi marad fedezetlenül, amit a pótdótdelés által kell eltüntetni.

*** Munkában a budapesti Népszövetség.** A budapesti Katolikus Népszövetség még Biharvármegye területén is aldosos tevékenységet fejt ki. Legújabbán a hadisegélyezés ügyében fordult a Népszövetség az alispánhoz. A vármegye területéről ugyanis rendkívül sokan fordulnak a Népszövetséghez a hadisegélyek ügyében. A Népszövetség a legnagyobb lelkiismeretességgel jár el minden hadisegélyezési ügyben. Nehogy azonban a fölösleges zaklatásoknak tegye ki az alispáni hivatalt a Szövetség, tegnap megkereste Fráter Barnabás alispánt, hogy a hadisegélyezésről részletes felvilágosítást adjon, különösen pedig arra, hogy vajon nincs-e Biharvármegyében maximálva a hadisegély.

*** A Nagyvárad Agrár Takarékpénztár** ma, vasárnap, március 25-én délelőtt fél 12 órakor tartja az évi rendes közgyűlést.

*** Hangszereket a katonáknak!** A Hadisegélyező Hivatal kéri az áldozatkész, hazafias magyar társadalmat, hogy legyen segítségére a harterei hősöknek gondülőz hangszerekkel való ellátásában. A különböző frontok katonáinak egyre sürűbben megnyilatkozó szükséglete az, hogy a vészes harcok pihenőin a zene hullámaiban mintegy lelki fürdőhöz jussanak, érzéseiket kifejezhessék és harci kedvüket fokozhassák. Szájharmonikák, buzós harmonikák, okarinák, hegedűk, réz- és fafuvolák, klarinétok, tárogatók, citerák, gramofonok kellenének minél nagyobb számban; aki csak teheti, küldjön egyet-mást a Hadisegélyező Hivatal átvételi különítményének (IV., Váci-utca 38.), amely a hangszereket készséggel szállítja az összes frontokra.

*** Probszt szökése.** A nagyvárad villamos vasut kalauza volt Probszt Nándor. A jegyek árát elsikkasztotta, amiért letartóztatták s az ügyészséghez kísérték át. Probszt Nándor ügyét most tüzték ki tárgyalásra, amire ő eddig érthetetlen módon megszökött az ügyészség fogházából s nyugodtan lazament. A rendőrség csakhamar elcsipte Probsztot s vissza szállította az ügyészségre, ahol meglepődtek a szökésen. Probszt a jövő héten áll a bíróság elé.

*** Márciusi jégeső és égháboru.** Meleg, száraz napok elmúltával borongós esős idő következett be. Tegnap délre aztán kiderült, forró napsugár tüztött le a földre. Dél felől sötét felhőtömeg vonult a ragyogó napfényben fürdő város fölé s nagy dörgés között hatalmas felhőszakadással vonult keresztül egy égháboru felettünk. Pattogós jégeső paskolta a háztetőket, amely egyelőre csak a korai mandula és barackvirágokat verte le. Egy óra alatt újból kiderült.

*** A hólyagos himlő Bihar megyében.** Mórész Ernő dr. vármegyei főorvos most készítette el a legutóbbi 14 napi hólyagos himlőjárványról készített kimutatást. A statisztika hiteles adataiból teljes képet alkothatunk a hólyagos himlő állásáról. A kimutatás szerint a vármegye területén jelenleg 92 községben van hólyagos himlő. A betegek létszáma 248 volt március 19-ikén. A létszám szaporodása tehát 125. Összesen 373 beteg volt 6 nap alatt. Ebből gyógyult 38, meghalt 35, ápolás alatt maradt 300. A Járvány egész tartama alatt 814 megbetegedés fordult elő, ebből 375 meggyógyult, 139 meghalt és ápolás alatt áll ma is 300.

*** Államsegélyek kifizetése.** Az államsegélyben részesülőkkel közlöm, hogy március 16-tól április 15-ig esedékes segélyösszegeknek folyósítása f. hó 27-én hétfőn, 28-án kedden, 29-én szerdán, 30-án csütörtökön, 31-én pénteken és április 1-én szombaton a tűzoltó laktnyában levő hivatalos helyiségében fog eszközölni. Ez alkalommal mindenkiel tudatom, hogy a rend és fizetések gyorsabbá tétele érdekében a következő sorrendben fogjuk a könyvecskék kiadását és a segélyösszegek kifizetését eszközölni: Hétfőn délelőtt segélyösszegeik végett jelentkezzenek 1-700-ig, délután 701-1300-ig sorszámmal ellátott egyének. Kedden délelőtt 1301-2000-ig, délután 2001-2800-ig sorszámmal ellátott egyének. Szerdán délelőtt 2801-3500-ig, délután 3501-4200-ig sorszámmal ellátott egyének. Csütörtökön délelőtt 4201-4900-ig, délután 4901-5500-ig sorszámmal ellátott egyének. Pénteken délelőtt 5501-6100-ig, délután 6101-6600-ig sorszámmal ellátott egyének. Szombaton délelőtt 6601-7100-ig, délután 7101-7553-ig sorszámmal ellátott egyének.

*** A Nagyvárad Takarékpénztárnál jegyzett III. ik hadikölcsön kötvények a kiadott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében átvehetőek.**

*** Gyönyörű rózsás arc a nő legsebbe díszje.** Az első ránc a szép asszony igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég, ha a megbecsülhetetlen Y-Po crémet és szappant használja, melyből a bőr visszanyeri ruganyosságát, eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és a bőr vörösségét. Ár K 1 és K 1.50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad. Telefon 13 02.

*** Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvétő. Rendkívül érdekes lemez új donságok Rákóczi ut. 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, burkúlönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakemberi javítása.

*** Megfogyott,** szétlő kivörösdött, kieseresedett arc, orr, kéz ápolására és fehérítésére gyors és biztos hatású az YPO-jegyű „Harmat tejkrem.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi ut. 7/B.

*** A Bihar megyei takarékpénztár** közli, hogy bekebelezés vagy más jó fedezet mellett normális kölcsönöket készséggel folyósít.

Linoleum és szőnyegház

HAAS LIPÓT

Nagyvárad, Rákóczi-út 5.
Telefon 4-63.

Szövetszőnyeg osztályon:

JUTE ebédli szőnyeg	10'—K-tól
Tapestry „ „	18'— „
Nyírott „ „	30'50 „
Ágyelők szőnyegek	3'70 „
Mindennemű futószőnyegek	1'70 „
Cocos futószőnyegek.	
Lablőrök.	
Hencsertakarók, ágy- és asztalterítők, függönyök	duz választékban.
Réz függönyrúd	3 K 60 fillér.

* **Husvételi árnyékkal Nagyváradon Aszódi Mihály** cukorka, kávé, tea és déligyümölcs üzleteiben az összes bőjt konzervált halak és husvétli tojás cukorkák szebbnél szebbek megérkeztek. Az árak még az előbbieknél, raktáron nagy mennyiségű áru, üzleti vállalatok központi főüzlet Kossuth-utca Sas palota, I. fiók Sas passzage, II. fiók Zöldfa passzage a kabarával szemben teljesen újonnan átalakítva, úgy hogy a legkényesebb igényű cukorkakeverők is, legfinomabb bonbonjait megtalálhatja, III. fiók Rákóczi-út Csokoládé király Orsolya zárda (épület, Kugler Gerbaud bonbonok főraktára, IV. üzleti vállalatom triezsi kávé és teabohozatal szintén az Orsolya zárda épület Csokoládé király mellett. Telefon főüzlet 635, fiókok telefonja 610. Befűző cukorka előjegyzést elfogadok főüzletben. — Nagyban: husvétli tojás és csokoládé, kávékrém, nápolyi és az összes cukorkákból és halakból. Kondenzált tej, „Berna“ védjegyű kapható. **Aszódi Kossuth-utca.**

Legújabb táviratok.

A Greif német cirkáló hőstette.

Budapest, március 24. (Saját tud.) Berlinből táviratozzák: A tengerészeti vezérkar jelenti: Megerősítést nyert, hogy február 29-én az északi tengeren a Greif német segédcirkáló, három angol cirkáló s egy torpedóromboló között tengeri ütközet folyt le. A Greif az ütközet folyamán egy 15000 tonnás angol cirkálót elsüllyesztett, végül önmagát légberöpítette. Legénységéből 150 en angol hadifogságba kerültek. **Az angolok szigorúan titkolják az esetet, a foglyokat elzárják a külvilágtól. Az ellenrendszabályokat folyamatba tették.**

Német szociálista képviselő a háború ellen.

Budapest, márc. 24. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlésen Haase szociálista képviselő kijelentette, hogy minden ország vágyódik a békére. Bármilyen legyen a béké eredménye, s győző, legyőzött nem lesz. (Viharos ellentmondás). Helferich államtitkár felháborodását fejezi ki Haase szavai felet. Laase olyanokat mond, amik az ellenség szívét, karját erősíthetik. Ha nem volna kötelességei, elhagyta volna az üléstermet. Seideman szociálista kijelenti, hogy pártját meglepi Haase kiróhanásai. A szociálisták továbbra is állják szavukat, hogy a hazát a veszély órájában nem hagyják el. Haase kijelenti, hogy igazi hazafi az, aki a háború huszadik hónapjában a népek megegyezésének szószólója, viharos zaj tört ki ezen kijelentésére. Az összes képviselők hazaáruháznak nevezik Haaset.

A negyedik német hadikölcsön.

Budapest, március 24. (Saját tud.) Berlinből jelentik: Helferich birodalmi kincstári államtitkár közölte a birodalmi gyűléssel, hogy a negyedik hadikölcsönre tízmilliárd négyszázmillió márkát jegyeztek.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombaton délután: Bőregér.
Szombaton este: Lengyelvér (Küry Klára utolsó fellépte.)
Vasárnap délután: Grün Lili.
Vasárnap este: Eleven ördög.
Hétfőn: Eleven ördög.
Kedden: Tatárjárás, (Vajnovszky Vilma fellépte.)
Szerdán délután a rokkant színészek javára: Kisasszony férje.
Szerda este: Eleven ördög.
Csütörtökön: Luxenburg grófja. (Széll Gitta fellépte.)
Pénteken: Eleven ördög.
Szombaton délután: Cigányszerzem.

A színházi hét.

Küry Klára bucsuja. — Vajnovszky Vilma és Széll Gitta fellépte. — A Varázshegedű. — Molnár Ferenc: A fehér felhők bemutatója.

Még zsong-bong a Küry láz vibrációja, még egy estje van hátra a kitűnő művésznek: a szombati est, amelyen Küry Klára a Lengyelvér-ben bucsuzik a nagyváradi publikumtól és már előveti az érdekesség fényét a jövő hét műsora is, amelyben több felmúltsreméltó színházi esemény van.

Vasárnap és hétfőn az Eleven ördög kerül színre; egy régi bájos, fülbemászó zenéjű operette, amely telve van elmúlt idők kedves reminiscenciáival, mintha zenélőóra muzsikája esendülne.

A közönség részéről a legnagyobb érdeklődéssel fogadtott reprimben Sz. Zsigmond mond játsza Latorieres Vicomteot, a címszerepét, a marsalt Dózsa István, Pomponiust Farkas Pál, a szép Mariamet Komáromy Gizi éneklés és Grevint, a szabót Bihari Sándor. Kétségtelenül emlékeztetében van még a közönségnek az Eleven ördög két legparádásabb szerepe: Desperieres tanácsos és nővére szerepe, amelyet most Leövey Leó és T. Pogány Janka fognak játszani.

Vajnovszky Vilma neve kezd már egészen jóhangzásu és vonzó lenni a színházi nevek között, amelyek a közönség legmelegebb érdeklődésének megnyilvánulását jelentik és így a publikum szívesen veszi a hírt, hogy Vajnovszky Vilma kedden este megismétli a Tatárjárásban sikeres felléptét.

Egy másik igen kedves eseménye a színházi hétnek, Széll Gitta, Sach Ferenc vasuti főellenőr bájos leányának vendégfellépte, aki csütörtökön este Luxemburg grófja Juliettejét játssza.

A színház drámai együttése a legnagyobb ambícióval készül most Molnár Ferenc legújabb és szinte páratlan sikerű színházi alkotására: A fehér felhők bemutatója, amely a hatalmas személyzetet kívül erősen foglalkoztatja a díszletfestőket és a színházi szabókat is.

A Szigligeti színházban a jövő szombaton este mutatják be Molnár Ferenc nagy sikerű szindarabját, amelyet megelőzőleg a Varázshegedű kerül színre.

Küry Klára vendégjátéka. Második vendégfelléptére a Piros bugyellárist, ezt az örökbecsű kedves népszínművet választotta Küry Klára. Aranyos jókedve, pazar temperamentuma, felülmulhatatlan művészete feladhatlenné tették a tegnapi estét is a Szigligeti-színház közönsége számára. Küry Klára játéka maga a legtekélyesebb illuziókeltés ma is. A közönség igazán csak lelkésedett, gyönyörködött és tapsolt. Az operett Küry Klára után a népszínmű Küryje külön megérthetővé tette, miért irták ezelőtt jó népszínműveket? Mert volt kinek: Blaha Lujza, majd Küry Klára. Ugyan az új primadonna-generációból kiből volna annyi magyaros temperamentum, mint a mennyivel tegnap Küry Klára elbűvölte a közönséget? Örültünk, hogy látuk és sajnáltuk, hogy csak egy Küry Klára van. Az előadás kifogástalan volt. A vendégművésznek mellett is dicőréttel kell kiemelnünk az itteni szereplők közül Bihari Ákost, Bihari Sándort, Farkas Pált, Leöveyt, Perényit. —r.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KAROLY.

A MŰJÉG!

Naponkénti rendszeres szállítását megkezdtük,

Megrendeléseket köszönettel veszünk,

Előfizetéseket elfogadunk és Előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelőit

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Hirdetmény.

Az 1915. évi II. t.-c. alapján utasítottak mindazon népfölkelésre kötelezettek, kik az 1898. évben születtek, hogy összeírásuk végett a tartózkodási hely községi előjáróságánál (városi hatóságnál), kisközségekben a körjegyzőségek székhelyén jelentkezzenek. Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezésre utasított egyének összeírásuk után az előjáróságnak később közötteendő rendelkezéséhez képest a folyó évi április 14-től május 3 ig terjedő időközben és helyen népfölkelési bemutató szemlére fognak behívatni és elővezetietni és ott alkalmasságukhoz képest osztályoztatni.

Az alkalmasság bevonulásuk idejéről hirdetmény útján nyernek értesítést.

A népfölkelésre kötelezettek a bemutató szemlére egy megbízható kísérelővel fognak utazni s úgy oda, mint vissza a vasuton a harmadik osztályon (gőzhajón a második osztályon) ingyen utaznak.

Azon népfölkelésre kötelezettek, kik a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjelöltjei, vagy pedig kik végzett tanulmányaik alapján a véderőtörvény 21. § a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre jelenleg igényel bírnak, ebbeli minőségük a bemutató szemlén az illető intézet bizonyítványával igazolni tartoznak.

Az összeírásnál mindenkinek meg kell jelennie.

Nem tartoznak megjelenni a népfölkelési bemutató szemlén a nyilvánvalóan alkalmatlanok.

Felhívattak mindazon 1898—1865. évi születésű, tényleges katonai szolgálatban nem álló egyének, kik a háboru előtt Galiciában vagy Bubovinában laktak vagy ott illetőséggel bírnak vagy birtak, de jelenleg a magyar szent korona országai területén tartózkodnak, hogy tartózkodási helyük községi előjáróságánál (városokban rendőrkapitányánál) hadkötelezettségi viszonyuk megállapíthatása végett 48 óra alatt jelentkezzenek.

Együttal felhívattak az összes 1865. évi születésű és ennél fiatalabb orvosok, — a tényleges és nyugállománybeli katonai (honvéd) orvosokat kivéve, — hogy amennyiben a hadra kelt sereghez beosztva nincsenek, tartózkodási helyük előjáróságánál kivétel nélkül 48 óra alatt jelentkezzenek.

Azon népfölkelésre kötelezett, a ki az összeírás végett elrendelt jelentkezési köte-

lezettségnek nem tesz eleget, az 1915. évi II. t.-c. 5 § a értelmében 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzköztetéssel büntetetik, — a ki pedig a népfölkelési bemutató szemlére szóló behívási parancsnak nem tesz eleget, karhatalommal vezetetik elő és a katonai behívás iránt tarusított engedelmesség megtörténiéről szóló 1890. évi XXI. t.-c. 4. § a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetetik.

Kelt 1916 március havában.

Lahner György-utca 4. sz. ház
első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Ertekezhetni a
Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca.

Vetőmag búkköny

az Egyesült Biharmegyei
Kereskedelmi Bank és Köz-
ponti Takarékpénztár áru-
osztályánál megrendelhető.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303
hold legelő azonnal kiadó.

Értekezhetni a
Polgári takarékpénztárnál,
Nagyváradon.

3. szám.

A rézmozsarak és rézüstök
pótlására szolgáló **vas**
hadimozsarak, óno-
zott, horganyzott és csiszolt
vaslemezüstök

kaphatók

Andrényi Károly és Fiaival.

Földbirtokra első-

helyre leendő bekebelezés
és előnyös feltételek mellett
65 és 50 éves törlesztés
továbbá 10 éves egyszerű
jelzálog kölcsönt folyósi-
tunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és
Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban
(volt Darvas-féle palota.) első
emeleten nagyuri lakás, 6 szoba
téli kert, hall, diszkert, auto-
garage, központi fűtéssel, stb.
1916. május 1-re. Ugyanott a
földszinten egy nagy iroda helyi-
ség 1916. május 1-re. Ezredévi
emléktér felé 4 szobás lakás
azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u.
4. sz. házban (Rulikovszky-ut.)
két szép 4 szobás lakás, fürdő-
szobával azonnal kiadó. Érte-
kezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban, Teleky-u. 2.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb
izzólámpák nagy raktára legolcsóbb
áron a közönség rendelkezésére áll.
Telefon rendelésre ráfizetés nélkül ház-
hoz szállítjuk. Egész éjjel ügyele-
tes szolgálat. Költségvetések ingyen.
Elvállaljuk villamos világítási és erő-
átviteli berendezések felszerelését. Csil-
lárok, ivlámpák állandóan nagy vá-
lasztékban kaphatók. Villamos moto-
rok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

**Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummen-
tes betéteket felmondás
nélkül s azokat a betét
napjától kezdve igen elő-
nyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzá-
log kölcsönöket folyósít.

7. A f... z... A honvé-

* Lapunk legközelebbi száma, tekintettel a közelgő ünnepre, kedden jelenik meg. Rendkívüli kiváló eseményekről esetleg érkező táviratainkat a szokott helyen kifüggesztjük.

* Gyümölcsösölő Boldogasszony. Ma, szombaton ünnepeljük annak a magasztos eseménynek az ünnepét, mikor az angyali kijelentés szerint az ige testté lőn. Az üdvöndetes esemény emlékét az egyház ünnepélyesen üli meg. A templomokban a szokott időekben szentmisék és szentbeszédok lesznek. Az ünnepet Gyümölcsösölő Boldogasszonynak is nevezik, mert ezen a napon kezdik a Gyümölcsök ojtását.

* Fetszer Antal győri megyéspüspök kiténtetése. A hivatalos lap tegnap száma Fetszer Antal győri megyéspüspök kiténtetéséről írta. Ferenc Szalvátor főherceg Fetszer Antal a Vörös Kereszt hadi-ékitményes tiszti dispelvényével tüntette ki. A szép kiténtetés igazán erre méltó embert ért. Mi tudjuk ezt, akik láttuk Fetszer Antal tevékenységét a háborús jótékony és betegápolás terén, hogy micsoda fáradhatatlan, kiváló apostola volt mindig a nemes ügynek. Önfeláldozó munkálkodásának emléke együtt fog élni e nagy idők hősi önfeláldozást tanúsító emlékeivel. E kiténtetés birta városzerte általános örömet keltett.

* Katonai kinevezés. A hivatalos lap közli, hogy a király Rozs Lajos 19. tábori tüzérezredbeli tartalékos zászlóst a 101. gyalogezrednél tartalékos hadnagygyá nevezte ki.

* Jóváhagyta a miniszter a drágasági előleget. A belügyminiszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a város által rendkívüli segélyben nem részesült városi alkalmazottak részére megszavazott drágasági előleget jóváhagyja, azonban a segély az állam által nyújtott segélyből 10 hónap alatt, havi részletekben levonandó. Így nem sok köszönet van a segélyben.

* Hólyagos himlős beteget tolmácsol a rendőrség. A nagyszalonczi főszolgabíró, Csandor Jenő tegnap távirati parancsot írt az alispánnak, hogy a nagyváradon rendőrség hólyagos himlősben szenvedő beteget tolmácsol Nagyváradról Nagyszalonczi. A beteg az 103. számú vonattal vitték. A főszolgabíró a tolmács megérkezésekor nyomban a legelőnyösebb intézkedéseket fogantatotta a betegség megakadályozása végett. Jellemző hogy a veszedelmes betegségben szenvedő Kovács Anna 38 éves cigányasszony már nem is hólyagos himlőre a gyermekében volt, hanem a jelentés szerint a beteg hólyagos himlőben szenvedett. A főszolgabíró szigorú eljárás megindítását kéri, mert ilyen körülmények között valóban eredménytelen marad minden vételező intézkedés.

* Falmay György nagyváradai kávéja. Falmay Ilka tegnap a Novomeszky-sztrádasban eszik meg a nagyváradai kávéját. Milyen kárdecskék is vannak a kávéban, így felelt:

— Ilyen jó kávé csak Nagyváradon lehet in

* Hány szék lesz a pótdórmelés. Nagyvárad város tanácsa tegnap délután végre hozta a költségvetés tételét. Az eredmény az, hogy a háborús kiadások, vagyis 240,000 korona hiányon kívül, amelyet kölcsönből fedeznek, még 670,000 korona az a szükséglet, melyre nincs fedezet, dacára annak, hogy az eddigi 45 százalékos pótdót már számításba vette a főszámvévő. Hogy ezen horribilis összeg hiányt miből fedezik, a tanács még nem határozott s éppen ezért még folytatja a tanácskozást. Annyi bizonyos, hogy pótdórmelés lesz, ez elől már nem térhetnek ki. Milyen veszedelmes éppen a mostani népszámszonyok mellett a polgárság újabb megterhelése s az adóközpénsség eszékének folyóan minden adóemelés a budget reállítjának a rovására megy. A pótdórmelésének magassága attól függ, hogy elfogadják-e a Juricskay Barna tanácsnok által a háborús adóra és katonai szállítóakra javasolt új adókat. Az ezekből remélhető összegek számításba vétele után tűnik ki, hogy a 670000 korona hiányból mennyi marad fedezetlenül, amit a pótdórmelés által kell elűntetni.

* Munkában a budapesti Népszövetség. A budapesti Katolikus Népszövetség még Biharvármegye területén is áldásos tevékenységet fejt ki. Legújabbban a hadisegélyezés ügyében fordult a Népszövetség az alispánhoz. A vármegye területéről ugyanis rendkívül sokan fordulnak a Népszövetséghez a hadisegélyezés ügyében. A Népszövetség a legnagyobb lelkiismeretességgel jár el minden hadisegélyezési ügyben. Nehogy azonban a fölösleges zaklatásoknak tegye ki az alispáni hivatalt a Szövetség, tegnap megkereste Fráter Barnabás alispánt, hogy a hadisegélyezésről részletes felvilágosítást adjon, különösen pedig arra, hogy vajon nincs-e Biharvármegyében maximálva a hadisegély.

* A Nagyvárad Agrár Takarékpénztár ma, vasárnap március 25-én délelőtt fél 12 órakor tartja az évi rendes közgyűlést.

* Hangszereket a katonáknak! A Hadisegélyező Hivatal kéri az áldozatkész, harafias magyar társadalmat, hogy legyen segítségére a harctéri hősöknek gondozó hangszerekkel való ellátásán. A különböző frontok katonáinak egyre sürűbben megnyilatkozó szükséglete az, hogy a vészes harcok pihenőin a zene hullámaiban mintegy lelki fűrdőhöz jussanak, érzéseiket kifejezhessék és harci kedvüket fokozhassák. Szájharmonikák, húros harmonikák, okarinák, hegedűk, réz- és fafúvókák, klarinétok, tárogatók, citerák, gramofonok kellenének minél nagyobb számban; aki csak teheti, küldjön egyet-mást a Hadisegélyező Hivatal átvételi különítményének (IV. Váci-utca 38.), amely a hangszereket készlettel szállítja az összes frontokra.

* Probszt székéne. A nagyvárad villamos vasut kalauza volt Probszt Nándor. A jegyek árát elszikkasztotta, amiért letartóztatták s az ügyészséghez kísérték át. Probszt Nándor ügyét most tisztázták ki tárgyalásra, smire ő addig értelmetlen módon megzokkolt az ügyészség foglaltságából s nyugodtan hazament. A rendőrség csakhamar elcsapta Probsztot s vissza szállította az ügyészségre, ahol meglepődnek a székésen. Probszt a jövő héten áll a bíróság elé.

* Márciusi jégeső és égháboru. Meleg, száraz napok elmúltával borongós, esős idő következett be. Tegnap délre aztán kiderült, forró napsugár tűzött le a földre. Dél felől sötét felhőtömeg vonult a ragyogó napfényben fűrdő város fölé s nagy dörgés között hatalmas felhőszakadással vonult keresztül egy égháboru felettünk. Pattogós jégeső paskolta a háztetőket, amely egyelőre csak a korai mandula és barackvirágokat verte le. Egy óra alatt újból kiderült.

* A hólyagos himlő Biharvármegyében. Mórész Ernő dr. vármegyei főorvos most készítette el a legutóbbi 14 napi hólyagos himlőjárványról készített kimutatást. A statisztika hiteles adataiból teljes képet alkothatunk a hólyagos himlő állásáról. A kimutatás szerint a vármegye területén jelenleg 92 községben van hólyagos himlő. A betegek létszáma 248 volt március 19-én. A létszám szaporodása tehát 125. Összesen 378 beteg volt 6 nap alatt. Ebből gyógyult 38, meghalt 35, ápolás alatt maradt 300. A Járvány egész tartama alatt 814 megbetegedés fordult elő, ebből 375 meggyógyult, 139 meghalt és ápolás alatt áll ma is 300.

* Államsegélyek kifizetése. Az államsegélyben részesülőkkel közlöm, hogy március 16-tól április 15-ig esedékes segélyösszegeknek folyósítása f. hó 27-én hétfőn, 28-án kedden, 29-én szerdán, 30-án csütörtökön, 31-én pénteken és április 1-én szombaton a tűzoltó laktanyában levő hivatalos helyiségében fog eszközöltetni. Ez alkalommal mindenkiel tudatom, hogy a rend és fizetések gyorsabbá tétele érdekében a következő sorrendben fogjuk a könyvesek kiadását és a segélyösszegek kifizetését eszközölni: Hétfőn délelőtt segélyösszegek végett jelentkezzenek 1-700 ig, délután 701-1300 ig sorszámmal ellátott egyének. Kedden délelőtt 1301-2000 ig, délután 2001-2800 ig sorszámmal ellátott egyének. Szerdán délelőtt 2801-3500 ig, délután 3501-4200 ig sorszámmal ellátott egyének. Csütörtökön délelőtt 4201-4900 ig, délután 4901-5500 ig sorszámmal ellátott egyének. Pénteken délelőtt 5501-6100-ig, délután 6101-6600-ig sorszámmal ellátott egyének. Szombaton délelőtt 6601-7100-ig, délután 7101-7553 ig sorszámmal ellátott egyének.

* A Nagyvárad Takarékpénztárnál jegyzett III. ik hadikölcsön kötvények a kiadott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében átvehetők.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb dísz. Az első ránc a szép asszony igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég, ha a megbecsülhetetlen Y-Po crémet és szappant használja, melyől a bőr visszanyeri ruganyosságát, eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket, májfoltokat, pattanásokat és a bőr vörösségét. Ára K 1 60 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad. Telefon 13 02.

* Gyurjad Gyurka. Pizskald ki-Előtték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvevő. Rendkívül érdekes lemez új donságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurktilonlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakzerű javítása.

* Megfogyott, szétől kivöröscdött, kieserepedett arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az YPO-jegyű „Harmat tejkrem.” Ára 1 korona. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

* A Biharvármegyei Takarékpénztár közli, hogy bekebelezés vagy más jó fedezet mellett normális kölcsönöket készséggel folyósít.

Linoleum és szőnyegház

HAAS LIPÓT

Nagyvárad, Rákóczi-út 5.
Telefon 463.

Szövetszőnyeg osztályon:

JUTE ebédülő szőnyeg	10'—	K-tól
Tapestry " " "	18'—	"
Nyírott " " "	30'50 "	"
Ágyelők szőnyegek	3'70 "	"
Mindennemű futószőnyegek	1'70 "	"
Cocos futószőnyegek.		
Lábőrlők.		
Hencserfakarók, ágy- és asztalterítők, függönyök		dus választékban.
Réz függönyrúd	3 K 60	fillér.

* Húsvéti Karneval Nagyváradon Aszódi Mihály cukorka, kávé, tea és déligyümölcs üzleteiben az összes bőséges konzervált halak és húsvéti tojás cukorkák szebbnél-szebbek megérkeztek. Az árak még az előbbieknél, raktáron nagy mennyiségű áru, üzleti vállalatok központi főüzlet Kossuth-utca Sas palota, I. fiók Sas passaga, II. fiók Zöldfa passaga a kabarával szemben teljesen újonnan átalakítva, úgy hogy a legkényesebb igényű cukorkavevők is, legfinomabb bonbonjait megtalálhatják, III. fiók Rákóczi-ut Csokoládé király Orsolya zárda épület, Kugler Gerbaud bonbonok főraktára, IV. üzleti vállalatom triezsi kávé és teabehozatal szintén az Orsolya zárda épület Csokoládé király mellett. Telefon főüzlet 635, fiókok telefonja 610. Befőző cukorka előjegyzést elfogadnak főüzletben. — Nagyban: húsvéti tojás és csokoládé, kávékrém, nápolyi és az összes cukorkákból és halakból. Kondenzált tej, „Berna” védjegyű kapható. Aszódi Kossuth-utca.

Legujabb táviratok.

A Greif német cirkáló hőstette.
Budapest, március 24. (Saját tud.) Berlinből táviratozzák: A tengerészeti vezérkar jelenti: Megerősítést nyert, hogy február 29-én az északi tengeren a Greif német segédcirkáló, három angol cirkáló és egy torpedóromboló között tengeri ütközet folyt le. A Greif az ütközet folyamán egy 15000 tonnás angol cirkálót elsüllyesztett, végül önmagát légberöpítette. Legénységéből 150-an angol hadifogságba kerültek. Az angolok szigorúan titkolják az esetet, a foglyokat elzárják a külvilágtól. Az ellenrendszabályokat folyamatba tettük.

Német szociálista képviselő a háború ellen.

Budapest, márc. 24. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlésen Haase szociálista képviselő kijelentette, hogy minden ország vágyódik a békére. Bármilyen legyen a harc eredménye, a győző, legyőzött nem lesz. (Viharos ellentmondás). Helferich államtitkár felháborodását fejezi ki Haase szavai felet. Laase olyanokat mond, amik az ellenség szívét, karját erősíthetik. Ha nem volna kötelességei, elhagyta volna az üléstermet. Seideman szociálista kijelenti, hogy pártját meglepi Haase kirohanásai. A szociálisták továbbra is állják szavukat, hogy a hazát a veszély órájában nem hagyják el. Haase kijelenti, hogy igazi hazafi az, aki a háború huszadik hónapjában a népek megegyezésének szószólója, viharos zaj tört ki ezen kijelentésére. Az összes képviselők hazaáruolnak nevezik Haaset.

A negyedik német hadikölcsön.

Budapest, március 24. (Saját tud.) Berlinből jelentik: Helferich birodalmi kincstári államtitkár közölte a birodalmi gyűléssel, hogy a negyedik hadikölcsönre tízmilliárd négyszázmillió márkát jegyeztek.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombaton délután: Bőregér.
Szombaton este: Lengyelvér (Küry Klára utolsó fellépte.)
Vasárnap délután: Grün Lili.
Vasárnap este: Eleven ördög.
Hétfőn: Eleven ördög.
Kedden: Tatárjárás, (Vajnovszky Vilma fellépte.)
Szerdán délután a rokkant színészek javára: Kisasszony férje.
Szerda este: Eleven ördög.
Csütörtökön: Luxemburg grófja. (Széll Gitta fellépte.)
Pénteken: Eleven ördög.
Szombaton délután: Cigányszerzem.

A színházi hét.

Küry Klára bucsuja. — Vajnovszky Vilma és Széll Gitta fellépte. — A Varázshegedű. — Molnár Ferenc: A fehér felhők bemutatója.

Még zsong-bong a Küry láz vibrációja, még egy este van hátra a kitűnő művész vendégszereplésének: a szombati est, amelyen Küry Klára a Lengyelvér-ben bucsuzik a nagyváradai publikumtól és már előveti az érdekesség fényét a jövő hét műsora is, amelyben több felomlításreméltó színházi esemény van.

Vasárnap és hétfőn az Eleven ördög kerül színre; egy régi bájos, fülbemászó zenéjű operette, amely telve van elmúlt idők kedves reminiscenciáival, mintha zenélőóra muzsikája esendülne.

A közönség részéről a legnagyobb érdeklődéssel fogadott reprízben Sz. Zsigmond játsza Letorieres Vicomteot, a címszerepét, a marsalt Dózsa István, Pomponiust Farkas Pál, a szép Mariamet Komáromy Gizi éneklés és Grevint, a szabót Bihari Sándor. Kétségtelenül emlékeztetőben van még a közönségnek az Eleven ördög két legparádásabb szerepe: Desperiares tanácsos és nővére szerepe, amelyet most Leövey Leó és T. Pogány Janka fognak játszani.

Vajnovszky Vilma neve kezd már egészen jóhangzású és vonzó lenni a színházi nevek között, amelyek a közönség legmelegebb érdeklődésének megnyilvánulását jelentik és így a publikum szívesen veszi a hírt, hogy Vajnovszky Vilma kedden este megismétli a Tatárjárásban sikeres felléptét.

Egy másik igen kedves eseménye a színházi hétnek, Széll Gitta, Sech Ferenc vasuti főellenőr bájos leányának vendégfellépte, aki csütörtökön este Luxemburg grófja Juliettejét játsza.

A színház drámai együttése a legnagyobb ambícióval készül most Molnár Ferenc legujabb és szinte páratlan sikerű színházi alkotására: A fehér felhők bemutatójára, amely a hatalmas személyzetet kívül erősen foglalkoztatja a díszletfestőket és a színházi szabókat is.

A Szigligeti színházban a jövő szombaton este mutatják be Molnár Ferenc nagy sikerű szindarabját, amelyet megelőzőleg a Varázshegedű kerül színre.

Küry Klára vendéjátéka. Második vendégfelléptére a Piros bugyellárist, ezt az örökbecsű kedves népszínművet választotta Küry Klára. Aranyos jókedve, pazar temperamentuma, felülmúlhatatlan művészete feledhetlenné tették a tegnapi estét is a Szigligeti színház közönsége számára. Küry Klára játéka maga a legtökéletesebb illuziókeltés ma is. A közönség igazán csak lelkésedett, gyönyörködött és tapsolt. Az operett Küry Klára után a népszínmű Küryje külön megérthetővé tette, miért irták ez előtt jó népszínműveket? Mert volt kinek: Blaha Lujza, majd Küry Klára. Ugyan az új primadonna-generációból kiből volna annyi magyaros temperamentum, mint a menyivel tegnap Küry Klára elbűvölte a közönséget? Örültünk, hogy láttuk és sajnáltuk, hogy csak egy Küry Klára van. Az előadás kifogástalan volt. A vendégművész mellett is díszlettel kell kiemelni az itteni szereplők közül Bihari Ákost, Bihari Sándort, Farkas Pált, Leöveyt, Perényit.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

A MŰJÉG!

Naponkénti rendszeres szállítást megkezdünk,
Megrendeléseket köszönettel veszünk,
Előfizetéseket elfogadunk és
Előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyváradai Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Hirdetmény.

Az 1915. évi II. t.-c. alapján utasítottak mindazon népfelkelésre kötelezettek, kik az 1868. évben születtek, hogy összeírásuk végett a tartózkodási helyi községi előjáróságánál (városi hatóságánál), kisközségekben a körjegyzőségek székhelyén jelentkezzenek.

Az összeírásuk végett fentiek szerint jelentkezésre utasított egyének összeírásuk után az előjáróságnak később közléseendő rendelkezéséhez képest a folyó évi április 14-től május 3-ig terjedő időközben és helyen népfelkelési bemutató szemlére fognak behívni és elővezettetni és ott alkalmasságukhoz képest osztályoztatni.

Az alkalmasság bevonulásuk idejéről hirdetmény útján nyerne értesítést.

A népfelkelésre kötelezettek a bemutató szemlére egy megbízható kíséreléssel fognak utazni s ugyoda, mint vissza a vasuton a harmadik osztályon (gőzhajón a második osztályon) ingyen utaznak.

Azon népfelkelésre kötelezettek, kik a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjelöltjei, vagy pedig kik végzett tanulmányaik alapján a véderőtörvény 21. § a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre jelenleg igényvel bírnak, ebbeli minőségüket a bemutató szemlén az illető intézet bizonyítványával igazolni tartoznak.

Az összeírásnál mindenkinek meg kell jelennie.

Nem tartoznak megjelenni a népfelkelési bemutató szemlén a nyilvánvalóan alkalmatlanok.

Felhivatnak mindazon 1898—1865. évi születésű, tényleges katonai szolgálatban nem álló egyének, kik a háboru előtt Galiciában vagy Bubovinában laktak vagy ott illetőséggel bírnak vagy birtak, de jelenleg a magyar szent korona országai területén tartózkodnak, hogy tartózkodási helyük községi előjáróságánál (városokban rendőrkapitányánál) hadkötelezettségi viszonyuk megállapíthatása végett 48 óra alatt jelentkezzenek.

Együttal felhivatnak az összes 1865. évi születésű és ennél fiatalabb orvosok, — a tényleges és nyugállománybeli katonák (honvéd) orvosokat kivéve, — hogy amennyiben a hadra kelt sereghez beosztva nincsenek, tartózkodási helyük előjáróságánál kivétel nélkül 48 óra alatt jelentkezzenek.

Azon népfelkelésre kötelezett, a ki az összeírás végett elrendelt jelentkezési köte-

lezettségnek nem tesz eleget, az 1915. évi II. t.-c. § a értelmében 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzközléssel büntetettik, — a ki pedig a népfelkelési bemutató szemlére szóló behívási parancsnak nem tesz eleget, karhatalommal vezetettik elő és a katonai behívás iránt tarusított engedelmesség megtörténtéről szóló 1890. évi XXI. t.-c. 4. § a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettik.

Kelt 1916 március havában.

Lahner György-utca 4. sz. ház
első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Ertekezhetni a
Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca.

Vetőmag bükköny

az Egyesült Biharmegyei
Kereskedelmi Bank és Köz-
ponti Takarékpénztár áru-
osztályánál megrendelhető.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303
hold legelő azonnal kiadó.
Ertekezhetni a
Polgári takarékpénztárnál,
Nagyváradon.

3. szám.

A rézmozsarak és rézüstök
pótlására szolgáló **vas**
hadimozsarak, óno-
zott, horganyzott és csiszolt
vaslemezüstök

kaphatók

Andrényi Károly és Fiainál.

Földbirtokra első-
helyre leendő bekebelezés
és előnyös feltételek mellett
65 és 50 éves törlesztés
továbbá 10 éves egyszerű
jelzalog kölcsönt folyósítunk.

Nagyvárad 1916 márc. 4.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és
Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban
(volt Darvas-féle palota.) első
emeleten nagyuri lakás, 6 szoba
téli kert, hall, diszkert, auto-
garage, központi fűtéssel, stb.
1916. május 1-re. Ugyanott a
földszinten egy nagy iroda helyi-
ség 1916. május 1-re. Ezredévi
emléktér felé 4 szobás lakás
azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u.
4. sz. házban (Rulikovszky-ut.)
két szép 4 szobás lakás, fürdő-
szobával azonnal kiadó. Érte-
kezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban, Teloky-u. 2.

NAGYVÁRAD VÁROS		
VILLAMOS MŰVE		
IRODA ÉS RAKTÁR:		
TELEFON 514.	NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.	TELEFON 514.
◆	<p>Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a WOLFRAM LÁMPÁK ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül ház- hoz szállítjuk. Egész éjjel ügyele- tes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erő- átviteli berendezések felszerelését. Csil- lárók, ivlámpák állandóan nagy vá- lasztékban kaphatók. Villamos moto- rok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.</p>	◆
Főszerelő telefonja 55.		Főszerelő telefonja 55.

**Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummen-
tes betéteket felmondás
nélkül s azokat a betét
napjától kezdve igen elő-
nyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzá-
log kölcsönöket folyósít.